

februar
2022

solkanski časopis

Leto XXVIII, številka 110

Spoštovane krajanke, cenjeni krajan!

Preteklo leto nam je pokazalo, da se krajan znamo držati pravil ravnanja, ki gredo v dobro širše družbe. Pogovor, razumevanje in stik z drugim človekom so še vedno lastnosti, ki nas delajo človeške, ki razumejo in ustvarjajo odnose ne le s sokrajan, ampak tudi s širšo okolico.

Tiste slabše in manj prijetne izkušnje preteklega leta uporabimo za izboljšanje in ustvarjanje boljših izkušenj in napredka v letu 2022. Vsa dejanja povežimo v celoto, navdih in zgled, ki bodo dali temu letu nov zagon.

Izkušnje zadnjih dveh let so nam pokazale, da je pravo bogastvo tisto, ki je skrito v vseh nas, da so ušesa skoraj vedno pot do srca, in da kdor dela, se tudi zmoti. Zavedati se moramo, da raznolikost bogati, enakost pa združuje.

Prihodnost bi bilo dobro sprejemati optimistično in odprtega duha, saj je neke vrste odprto, nenapisano in prazno poglavje, ki nestrno čaka, da ga bomo začeli ustvarjati.

Zaupajmo vase, v svoje bližnje, v človeka in v stvari, ki jih lahko sami in skupaj ustvarimo, rešimo, izboljšamo. S pravim pristopom in načinom bomo lahko odprli prenekatera vrata in rešili marsikateri problem. Tako bo leto, v katerega smo vstopili, priložnost za nov začetek in nove poti. Želimo vam, da po tej poti hodite uspešno, učinkovito in dostojanstveno, predvsem pa s poslušom do sočloveka.

V imenu KS Solkan vam želim srečno, zdravo in uspešno 2022.

Jana Herega, predsednica Krajevne skupnosti Solkan

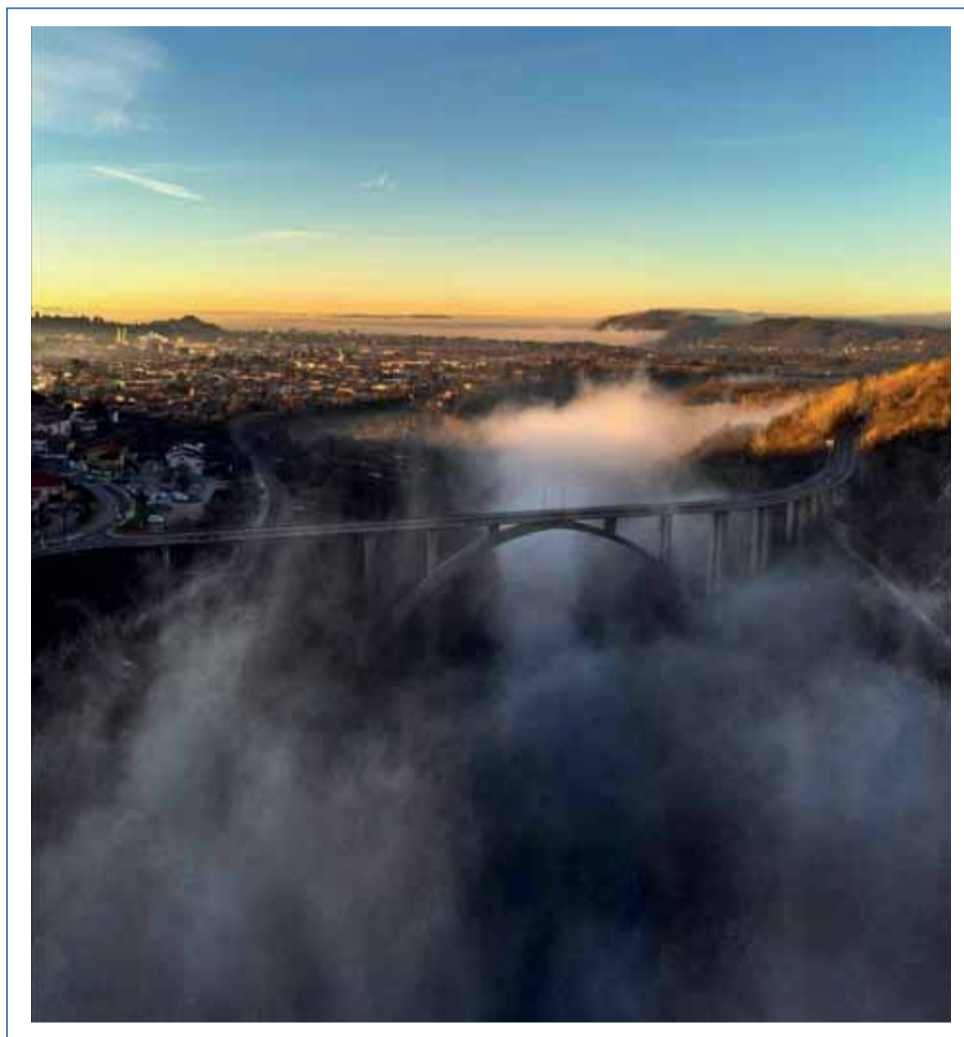

Foto: Urban Vendramin

Prošnja novemu letu

Odpihni bolečino,
grozečo praznino
odhajanj in izgube.

Izlij vso grenkobo,
zrcalno podobo
težkih zamer.

Preglasi vpitje
na različnih bregovih,
da nizki se dvignejo,
visoki se sklonijo
in si sežemo v roke.

Boža Hvala

*Zato naj svet še z nami se vrtí,
čeprav grdavž je mnogokrat iz tíra,
saj vemo, da od vseh je iluzij
življenje najpopolnejša izbira.*

Janez Menart

Ilustracija: Ana Zavadlav

Vse dokler

Vse dokler
bo zven naše govorce
še živel,
bomo tu obstali,
bomo tu orali nove poti.

Vse dokler
bo napev naše pesmi
še donel,
bomo tu sanjali,
bomo tu sejali nove moči.

Moči za naprej!

Boža Hvala

Jaslice na Goriščeku*

V decembru 2021 se nas je nekaj sosedov (pet hišnih števil) na Goriščeku odločilo postaviti skupne jaslice. Kot najbolj primerna se nam je zdela polkrožna niša pred Marijino kapelico z mozaikom. Prvo soboto v decembru smo v Trnovskem gozdu nabrali mah, drevesno lubje in korenine. V naslednji dneh smo najprej pripravili lesen oder. Jaslice smo dokončali prvo soboto pred božičem. David Bratina je iz lesenih plošč izrezal sveto družino, ostali pa repatico, zvezdice, ovčko ... Glavna mojstra pri postavitvi sta bila Primož

Vegej in Jernej Klanjšček, sodelovali pa so tudi Primoževa žena Polona s hčerkama in Jernejeva mlajša hči.

Nepogrešljiv je bil Sandi Kragelj, ki je poskrbel za praznično glasbo in iskrivo misel.

Z nami je bila povezana tudi Davidova žena Lucija, ki pa se je morala, ko smo mi zunaj postavljali jaslice, v hiši ukvarjati z živim Jezuščkom, komaj slabo leto starim sinom Benjaminom. Med pripravo jaslic smo zakurili ogenj, da smo se ob njem ogreli in okrepčali z dobrotami z žara. Obiskal nas je prijatelj, duhovnik Bogdan Vidmar, ki je blagoslovil jaslice, naše domove in družine.

Skupaj smo nazdravili prihajajočemu božiču in novemu letu.

V noči s 5. na 6. januar smo v jaslice postavili še tri modre z Vzhoda – svete tri kralje (Boltežarja, Melhiorja in Gašperja). Zanje smo izbrali tri kamnite glave bradatih mož, ki sem jih v svojem vrtu sklesal spodaj podpisani.

Postavljanje skupnih jaslic je bil zelo prisrčen in iskren dogodek, za katerega menim, da nas je sosede v teh nepredvidljivih časih resnično medsebojno povezal. Želimo si, da bi ulične jaslice tudi v naslednjih letih skupaj postavljali in da bi to postala neka tradicija. K postavljanju jaslic za december 2022 vabimo tudi ostale prebivalce Goriščeka.

Nekaj drobcev o kapelici in nekdanjih kaloncah

Kapelico, pred katero smo postavili jaslice, so zgradili v 30. letih 20. stoletja, ko so širili tedanjo Svetogorsko cesto (danes Soška cesta). Zemljišče zanjo je odstopil Jožef Komel - Boštjanc. Kapelico so postavili kot nadomestek za odstranjene kalonca, ki so bile poškodovane od vojne in nekaterih mimo vozečih voz. To sta bila dva kamnita stebra, ki sta od leta 1826 označevala začetek božje poti na Sveto Goro in so ju Solkanci poimenovali kalonca.

Na enem stebri je bil vklesan latinski napis: ANNO REPARATAE SALUTIS 1826 (Leta obnovljenega odrešenja 1826), na drugem pa: INGRESUS IN VIAM AD MARIANAS GRATIAS MONTIS SANCTI (Vhod na pot Marijinih milosti Svete Gore.) V višino sta merila kake tri metre. Na vrhu sta bila zaključena z dorskima kapiteloma, na katerih sta bili dve kamniti vazi s plamenicama. Stebra sta stala nekaj metrov severno od današnje kapelice, kjer sta se stikali nekdanja cesta, ki je vodila v Soško dolino, in cesta, ki je vodila na Preval in naprej do Svete Gore in Planote.

Kapelico krasita dva stebriča, na vrhu pa se zaključuje s timpanonom. V niši je mozaik, na katerem je upodobljena Marija z Jezusom v naročju. Mozaik je ustvaril akademski slikar Rafael (Rafko) Nemeč, ki je med drugim na oboku prezbiterija v cerkvi sv. Štefana v Solkanu narisal tudi atributna znamenja štirih evangelistov.

Prvotno pa je kapelico krasila upodobitev Marijinega prikazanja pastirici Urški, ki jo je

na pločevino naslikal solkanski slikar Jože Srebrič. Bila je zelo zanimiva in v mavričnih barvah, kot simbol miru, a je z leti začela rjaveti, zato so jo nadomestili z mozaikom. Včasih je bila pred kapelico delujoča fontana, kjer so se lahko romarji oziroma mimoidoči osvežili. Služila je tudi

domačinom, saj včasih po vseh hišah ni bilo vodovodne napeljave. Sedaj na žalost že dolga desetletje ne deluje več.

Jernej Vidmar,
foto: iz arhiva J. Vidmarja

* Gorišček je poimenovanje za severni, zgornji del Solkana.

Kalonca v prvi polovici 19. stoletja

Kalonca leta 1923

Knjižne novosti

Dr. Branko Marušič je gotovo najbolj plodovit solkanski pisec zadnjih desetletij. Knjiga, ki jo danes predstavljamo, je njegova štirinajsta, poleg te pa je izdal več brošur, uredil več kot 30 izdaj in objavil okoli 3.000 člankov, gesel in razprav ... Njegove prispevke redno beremo tudi v našem časopisu.

Knjige **Izza spominov, o dogodkih in ljudeh** (izšla je leta 2021 pri ZRC SAZU) avtor sicer ne všteta med svoja pomembna znanstvena dela, je pa kljub temu zanimiva z drugega gledišča. Kot pravi (on kot zgodovinar), tudi drobni spomini doprinejajo k razumevanju nekega obdobja, dogajanj v nekem

prostoru. So kot drobni kamenčki na mozaiku, ki pa lahko skupaj ustvarijo lepo in zanimivo sliko.

Knjiga je zanimiva še posebej za njegovo generacijo. Sam sem njegov sodobnik, prijatelj, skupaj smo preživeli mnogo dogodivščin, ob Soči, kasneje v Ljubljani. Branko je vse dogajanje vedno redno in skrbno beležil. Tudi dogajanja v naši klapci, teh zapisov, nekateri so celo v verzih, je za cele zvezke in jih ima gotovo skrbno spravljen.

Knjiga **Izza spominov** je že na dotik privetna. Mehko in toplo ti s svojimi platnicami leže v roko. Tudi zanimiva je že na prvi pogled. Naslovnico krasi ena od grafik solkanskega rojaka Vladimirja Makuca, ki s svojim motivom, pa tudi risbo samo, deluje arhaično, kot spomin na neke čase, ki jih raziskuje dr. Marušič.

Dvaintrideset prispevkov je avtor v grobem razporedil kronološko, ne po nastanku (večina jih je že bila objavljena), ampak po temah, ki jih opisujejo. Kot Solkanec, Novogoričan, Goričan in Primorec se seveda drži svojega najljubšega okolja, vse teme so od tod. Solkanci bomo gotovo najprej prebrali njegove spomine na Solkan iz časov, ko je bil star deset let, leta 1948, torej komaj dobro leto po priključitvi, ko Nove Gorice še ni bilo, in ko je bil Solkan naenkrat center okraja. Tako pomembne vloge ni imel nikoli pred tem in nikoli kasneje.

Sprehodili se bomo po prispevkih, ki se nanašajo na različna dogajanja v Novi Gorici, o njenem načrtovanju, o poimenovanju ulic, kar ni bilo tako samoumevno, imena so vsaka zase imela tudi politični naboj; o »ulici zaslužnih« na Erjavčevi ulici, za katero je prav dr. Marušič kot pobudnik prvotne ideje najbolj zaslužen; po prispevkih o novogoriških, goriških in primorskih pomembnih možeh, tigrincu Albertu Rejcu, pesniku Alojzu Gradniku, pisatelju Francetu Bevku, politiku dr. Joži Vilfanu, slikarju Silvestru Komelu, da omenim le nekatere; in končno, po nekaj skromnih prispevkih o sebi in svoji družini – Marušičih. V vseh bomo našli zanimive podatke, drobce, ki jih ne poznamo ali pa smo jih pozabili ali spregledali, a nas bodo, ko jih bomo prebrali (predvsem nas, starejše), spomnili na dogajanja, ki smo jim bili priča in smo jih doživljali v tistih časih.

Zanimivo branje, vzemite jo v roke.

Tomaž Vuga

Zbirka kratkih zgodb z aleksandrinško tematiko avtorice Darinke Kozinc, **Les Goriennes – Goričanke** (vsaka zgodba je poimenovana z ženskim imenom in govori o konkretni ženski), ki posega tudi v probleme današnjega sveta in spregovori o nekih drugih »aleksandrinkah«, je doživela prevod v arabski jezik.

Društvo slovensko-egiptovskega prijateljstva Snežinka, ki ga vodi Salwa Hegazi, je pri International House for Cultural Investments S.A.E. poskrbelo za prevod s ciljem, da se s pojavom izseljevanja pretežno ženskega prebivalstva v Egipt (Aleksandrijo in Kairo) seznanijo tudi arabsko govoreči svet. Najbrž je to prvo leposlovno delo v tem jeziku.

Omeniti velja, da je azil šolskih sester v Aleksandriji vodila tudi Solkanka Beata Gomišček (hči lesnega trgovca), in ker je poznala domotožje aleksandrink, je za kapelico

na Moharrem Beyu dala naslikati kopijo Svetogorske Matere Božje. Šolske sestre so namreč nudile zatočišče aleksandrinkam, kjer so se ob nedeljah zbirale, obenem pa so jim nudile pomoč tudi, če so zašle v težave in pri iskanju službe.

Druga knjiga, slikanica, iste avtorice, pa je izšla v decembru 2021 pri založbi Volosov hram v trejezični izdaji (slovenski, srbski in angeški jezik) z naslovom: **Kdo je pazil babico, ko je bila majhna?**

Tudi ta knjiga omenja jutranje slovo matere od otroka, ko mama odhaja v službo, ki pa postane boleče, ko otrok zbolí in vskoči babica. In prav babica otroku pove lastno zgodbo o službi svoje matere, ki je leta ni bilo domov iz Egipta.

Na ta način se tudi otroci seznanijo z zgodbo o naši preteklosti.

Uredništvo

Vokalni ansambel Reunion ima solkansko srce

Vokalni ansambel Reunion vstopa letos v osmo leto svojega obstajanja. Postaja zrejši. Tudi zato, ker se mu je v letih od ustanovitve do danes res veliko dogodilo – tako vselega kot žalostnega.

Naužil se je aplavza velikih slovenskih odrov Cankajevega doma in Križank, v ritmu koračnic je prepeval na velikih državnih praznikih, bil povabljen k sodelovanju ob spektakularnih obležitvah pomembnih jubilejev na Goriškem, sodeloval je z nekaterimi uveljavljenimi slovenskimi pevci.

Doživel pa je tudi izgube: zapustili so ga mnogi pevci, nekateri tudi za vedno. Pred dvema letoma ga je za vedno zapustil dirigent in umetniški vodja Radovan Kokošar. Tragedija je bila tako velika, da se je korak Reuniona skoraj ustavil in grlo stisnilo do onemelosti. Dodatne težave je kasneje nesejala še epidemija, ki razsaja že dve leti in vsekakor ne podpira zborovskega petja.

A Reunion ima solkansko srce. Z roko v roki ga objemamo pevci, ki smo v mnogih letih kot otroci prepevali v zboru Osnovne

šole Solkan. To srce je toplo in veliko, bije in ostaja živo. Ni pomembno, kako močna je burja in kako glasno žvižga. Ni pomembno, kako velike so težave. Ni pomembno, kako boleče so izgube. Ni pomembno, kako neprijazne so okoliščine. Srce Reuniona vztrajno tolče svoj ritem. Ritem upora, svobode in neodvisnosti. Ritem veselja, povezovanja, razumevanja in sodelovanja.

In, draga publika, prav razumevanje je tisto, za kar vas prosimo ta hip. V letu 2021 vas zaradi omejitev, ki jih prinaša epidemija, žal nismo počastili z letnim koncertom. A če bi vas, bi vas razveseljevale čudovite melodije iz našega repertoarja, odpete a cappella ali ob spremljavi instrumentov. Pripravili smo vam tudi presenečenje. Naši gostje bi bili sprevni tenorji, baritoni in basi, ki pojejo v sestavu Anton Klančič iz Mirna.

Čeprav smo v zadnjih dveh letih zaradi pritiska epidemičnih omejitev vadili in nastopali zelo malo, pa se nismo odpovedali petju in načrtom za prihodnost.

Tako smo v decembru obiskali Dom upokojevcev v Novi Gorici in tudi njegovo enoto v Podsobotinu. V urici druženja in skupnega petja smo želeli ustvariti nekaj praznične čarobnosti in veselja tako za upokojevence kot za osebje. Imeli smo se dobro do solz! Veselje se vidi tudi na skupni sliki.

Glede načrtov za prihodnost pa lahko rečemo le eno: prihodnost Reuniona bo lepa. V mislih imamo kar nekaj projektov, o katerih še ni čas, da bi govorili. Je pa že čas, da povemo, da v spomin na našega preminulega dirigenta pripravljamo izdajo publikacije z njegovimi priredbami in notnim gradivom za Reunion. Z zdajšnjim umetniškim vodjem Matejem Petejanom, s katerim se je Reunion odlično povezal, pa raziskujemo različice in možnosti, kako navkljub velikim spremembam, s katerimi se Reunion sooča, in težavam, ki jih prinaša čas, ostati v reunionovskih glasbenih okvirjih. Kajti od vsega začetka je prepevanje rockovskih, mirovniških in protestnih pesmi v priredbi za mešani zbor ter kvalitetna ljudska glasba tisto, kar želimo podariti naši publiki.

V sestav vabimo tudi nove pevke in pevce: melodične soprane, božajoče alte, zvonke tenorje, prasketajoče baritone in doneče base. Glasbeno predznanje ni potrebno. Pomembno je le, da gojite ljubezen do večglasnega zborovskega petja, imate radi repertoar, ki ga poje Reunion in da si boste pripravljene vzeti dva večera v tednu čas za petje.

Ma dejte zdržat, zatusa ki Reunion sa kajšankat prou na zna ustavit! Ma sa tudi neče!

Andrejka Prijon

Solkanski devetdesetletniki niso praznovali

V solkanskih župnjiskih knjigah je v letu 1931 zabeleženih 60 rojstev. Ob praznovanju 50-letnice rojstva v letu 1981 se je zbralo v hotelu Sabotin 23 slavlencev. Pred časom sta pripravljala srečanje še živečih 90-letnikov **Bruno Vuga in Anton Jakin**. Zaradi covida in drugih zadržkov sta od šestih še živečih 90-letnikov ostala sama. Po namestitvi spominskega venčka pokojnim stoletnikom ob vhodu na solkansko pokopališče sta se namesto na praznovanje v hotel Sabotin zamišljena posedla na solkanskem placu. Ko sta izpila kavico, se jima je le pojavil nasmeh na obrazu. Čas neusmiljeno beži ...

Obisk v VDC Solkan

S predsednico KS Solkan Jano Herega in svetnico KS Solkan Vesno Bašin smo v torek, 21. decembra 2021, obiskale varovance VDC Solkan. Lepo so nas sprejeli in pokazali vse,

kar ustvarjajo v delovnem času. Obiska so se zelo razveselili in nam lepo razložili, kako potekajo dela v tem »koronačasu«.

Lea Oven, članica KS Solkan

Uspeh mladih šahistov

Na sredini Nejc Herega in Andraž Gregorič

Med 27. in 30. 12. 2021 je v Novem Sadu potekalo mladinsko evropsko prvenstvo v pospešenem in hitropoteznem šahu. Tekmovalo je 473 udeležencev iz 29 držav, med njimi tudi 20 slovenskih šahistov in šahistk.

Izjemen uspeh je dosegla mlada kadetska reprezentanca Slovenije U-14, ki je na evropskem prvenstvu v pospešenem tempu osvojila srebrno medaljo in naslov evropskih podprvakov. V ekipi sta tekmovala kar dva

Solkanca, in sicer **Nejc Herega** in **Andraž Gregorič**, poleg njiju pa sta se borila še Domžalčan Rudi Olenik Čampa in Mariborčan Nik Javornik. Naslov evropskih prvakov so osvojili Belorusi, Slovenci pa so se uvrstili med drugimi tudi pred šahovsko vellesilo Rusijo.

Iskrene čestitke za izjemen uspeh!

Uredništvo

Solkanski petdesetletniki so praznovali

Po pripovedi Ota Makuca so se solkanski 50-letniki prvič zbrali na praznovanju leta 1974. Naslednje leto so praznovali letniki 1925. Tako mi je te dni povedal takratni slavljenec Dušan Bašin. Med praznovanjem so si ogledali kratkometražni filmček, ki ga je posnel slavljenec Ivo Poberaj s *Palača*. Ivo je bil v bolnici Franja odgovoren za varovanje in konspiracijo. Kot igralca sta nastopila v filmu domačina *Binči Perko*, *Pino Bandar* in drugi. Posnetek je prikazoval delo z ranjenimi partizani. Slavljenec so bili z druženjem nadvse zadovoljni. Naslednje generacije so v glavnem komaj čakale na podobno praznovanje Abrahama.

Objavljena gornja slika prikazuje praznovanje **petdesetletnice solkanskih letnikov 1931 leta 1981 v hotelu Sabotin**. Ta slika še ni bila objavljena v Solkanskem časopisu, saj je ta začel izhajati spomladi leta 1994. Smiselno bi bilo v prihodnje objavljati slike praznovanja 50-letnikov, ki so se rodili v letih od 1932 do 1943, ko bodo praznovali naslednje okrogle obletnice. Tako bi ohranili zanamcem te slike v časopisu.

Andrej Černe

Tek z burjo

Ipertrail je edinstvena tekma, enkratna preizkušnja, dolga 165 km, in je zasnovana tako, da se koncepte poti in teka v naravi dvigne na najvišjo raven, vse skupaj pa razširi v eksplozivno mešanico strategije teka, odkrivanja, vzdržljivosti in tekmovanja.

Vsaka izvedba ima posebno traso, vedno novo in zasnovano za popotovanje z GPS-navigacijo. Vse poti in križišča so zasnovani tako, da se udeleženci vedno znova znajdejo na nepričakovanih razgledih in neznanih poteh.

Izvedba 2022 vključuje traso, ki jo začnemo v Sella Nevei, se vzpnemo po pobočju Kanina do Prevale. Nato se v Sloveniji spustimo do Bovca, od koder nadaljujemo do Kobarida po

odseku Alpe Adria Trail, ki je razmeroma lahkoten. Sledi vzpon iz doline do pobočja Matajurja, kjer se usmerimo proti Koradi v Goriških Brdih. Spust s Sabotina nas bo pripeljal v Solkan.

Od tu nadaljujemo mimo Črnič in slovenskega Krasa skozi Volčji Grad, preko italijanskega Krasa prispemo do morja v Foci del Timavo. Na potovanju se tako združijo najvišji vrhovi Julijskih Alp z morjem.

KS Solkan je tekmovalce sprejemala v okretno postajo v prostorih krajevne skupnosti od 7. 1. do 8. 1. 2022.

<https://www.sl1trail.com/sl/prodotto/sl-iper-trail/>

Renato Lešnik in KS Solkan

Foto: Gregor Bizjak

V solkanskem kamnolomu

V začetku lanskega leta smo v Svetu KS, po pritožbah krajanov, začeli aktivnosti v komuniciranju z družbo Salonit Anhovo – kamnolomi za zmanjševanje ekološkega onesnaževanja, ki ga kamnolom povzroča Solkanu in okolici. Poslali smo jim slike in video posnetek, ki so dokazovali zaprašenost in onesnaževanje. Prosili smo jih za odgovore na vprašanje, katere dodatne ukrepe nameravajo sprejeti, da bi zmanjševali zaprašenost okolice kamnoloma.

Z odgovori, ki smo jih prejeli, nismo bili zadovoljni, saj niso predvidevali korenitih sprememb. Pojasnili so nam, da močenje surovine in transportnih poti ter separacijo surovine z dodatnimi filtri že izvajajo. Načrtovali so zasaditev zelenih površin, dokončanje izgradnje zaprtega prehoda skladišča za pesek ter vgradnjo šob za vlaženje drobljencev na transportnih poteh in uporabe posebnih tekočin za stabilizacijo prašnih delcev na vozni površini.

V začetku aprila, ko je krajan opozoril na hitro širjenje izkopa v njegovo neposredno bližino, smo zaprosili MONG, da nam posreduje OPN za to področje. Naknadno smo

MONG prosili za sprejem ukinitve javnega dobrega za določeno zemljišče, ki delno poteka po gozdu in delno po kamnolomu s ciljem, da se uredi lastništvo, saj je bila parcela brez lastnika. Do tega je prišlo, ker je družba Salonit Anhovo, kamnolomi d.o.o. zaprosila za podaljšanje koncesije za nadaljnjih 25 let. Svet KS je na pobudo pristojne komisije izdal negativno mnenje.

V začetku jeseni smo se dobili na sestanku v prostorih KS Solkan, kjer so nam predstavniki kamnoloma še natančneje predstavili ukrepe za zmanjševanje onesnaženosti, ki smo ga nadgradili z obiskom v kamnolomu v mesecu decembru. Na terenu smo se seznanili z njihovim načinom dela, pogledali proizvodnjo in jim še enkrat nanizali vse pripombe krajanov. Zaposili smo jih tudi, da nam pisno (s člankom v 1001 solkanskem časopisu) opišejo planiranje delovanja za naslednjih 25 let, vendar do izdaje aktualne številke časopisa njihovega odgovora še nismo prejeli.

Svet KS bo še naprej aktivno sodeloval pri opozarjanju in iskanju rešitev za vsa ekološka onesnaževanja, ki se dogajajo v kraju.

Tomaž Černe, član Sveta KS Solkan

Ob odcepu na Briško cesto

Ko se vozim po zadnjem delu solkanske Soške ceste proti Sveti Gori, me vedno znova preseneti ob levem odcepu za Brda znak STOP ob Soški cesti. Zgodi se, da ga večkrat kar spregledam, ker je osrednja solkanska cesta bila vedno prednostna, zdaj pa se nenedoma moramo ustavljati pred vozili, ki prihajajo z nove Briške ceste in zavijajo na levo. Še posebej mi je ob povratku v napoto precej neopazna ležeča kamnita skulptura na

stišču ob obeh cest, ki jo večkrat spregledam in kar trčim vanjo. Sem samo starejša voznica in ne arhitektka, a začudena sem nad genialno rešitvijo novega odcepa, kjer imajo prednost tista vozila, ki prihajajo iz Brd. Morda bo na to odgovoril kdo od strokovnjakov, ki bo utemeljil takšno postavitev, ali pa kak humorist, ki bo zapisal, kako se po svoje znajde na tem izjemnem polkrižišču.

Katarina Vuga

Solkan in Mikulov

Mikulov (Moravska) je mesto ob avstrijski meji, obdano z vinogradi, kjer pridelujejo znana moravska vina. Mikulov je bil prvič omenjen 1173, Solkan leta 1001. Mikulov ima 7363 prebivalcev, Solkan 3216. Mikulov, kot se ga spominjam ob obisku še iz časa socializma, je bilo sivo, pusto mesto, zato me je obisk decembra 2021 toliko bolj presenetil. Vse ulice so urejene, hiše so videti naseljene, pročelja so pobarvana, kratka, mesto je kot "cukrček", nad katerim kraljuje grad, (v Solkanu so ga zrušili) in je turistično zelo zanimivo, Solkan o podobni ureditvi lahko le sanja. Čeprav je bilo kar nekaj poskusov, je vse ostalo le pri dokumentaciji, ki je osnova za kateri koli razpis za urejanje starih naselij.

Za primerjavo ulica v Solkanu in ulica v Mikulovem.

Darinka Kozinc

KOMBI PREVOZI

031-628-580 VASJA

PINTARSPED

Vedno na konju
Sempre a cavallo
Immer zu Pferde
Always high in the saddle

DOMAČI IN MEDNARODNI PREVOZI
SKLADIŠČENJE IN PRETOVOR BLAGA

CARINSKO POSREDOVANJE
ZBIRNI PREVOZI MANJŠIH POŠILJK

PINTARSPED d.o.o.

MEDNARODNI PREHOD 2a 5250 Šempeter pri Gorici

tel.: 003865/330 44 30 fax: 003855/330 44 34

E-mail: transport@pintarsped.si

Utrip kraja

Mizarški muzej v Solkanu bogatejši z izdelki solkanskih mizarjev

Rezbarsko intarzijsko restavratorsko društvo Solkan (RIRDS) v kraju med drugim skrbi za ohranjanje dediščine solkanskih mizarjev. Zgodba društva se je začela na Srednji lesarski šoli v Novi Gorici, najprej s ponudbo rezbarstva dijakom kot dodatne dejavnosti, kar je na šolo pripeljalo Boruta Strosarja, rezbraja, preko njega se je vzpostavilo s sodelovanjem s krajem Sutrio (I) in nadaljevala v mednarodnem projektu in izmenjavi dijakov ter razstav.

Potreba po ustanovitvi društva se je pojavila, ko je Borut Strosar predlagal razstavo jaslic na Sveti Gori po zgledu Sutria. Društvo je tudi ob podpori Srednje lesarske šole Nova Gorica v Solkanu, v prostorih nekdanjega Pohištva Solkan, pripravilo odmevno mednarodno rezbarsko razstavo.

Ilustracija: Ana Zavadlav

Ko je RIRDS nato zaradi notranjih napetosti prešel v mirovanje, ga je oživil Joško Markič, ki društvo zanesljivo in uspešno vodi še danes. Pravzaprav bi veljalo zapisati, da je RIRDS uresničil veliko ciljev, nedvomno je muzej mizarstva v Solkanu izjemen poklon solkanskim mizarjem. Nadgraditev muzeja z zbirko izdelkov – pohištva pa je krasna dopolnitev predstavitev njihovih izdelkov. Etnolog Janez Bogataj je v knjigi *Domače obrti na Slovenskem* zapisal, da so bili solkanski mizarji visoko specializirani za izdelovanje pohištva in notranje opreme prostorov. Naj citiram tudi izjavo enega izmed solkanskih mizajev: *Izdelovali so kvalitetnejše pohištvo kot Italijani in lepše kot Avstrijci, to je bila skrivnost njihovega uspeha, ko so na mednarodnih sejmih pobirali prve nagrade – medalje.*

Odprje dodatnih razstavnih prostorov v prvem nadstropju na Soški ulici, 17. decembra 2021, je potekalo v okviru covidnih omejitev.

Za pogovor o razstavi sva se v prostorih muzejske zbirke s predsednikom RIRDS Jožkom Markičem dobila nekaj dni po odprtju.

Sedaj, ko imava pred seboj te mizarške izdelke, na kaj najprej pomislite, ko jih pogledate?

Njihovo kakovost in dolgoživost, kar bi moralo biti zgled današnjici, ko govorimo o trajnostnem razvoju.

Kako je prišlo do uresničitve projekta?

Možnosti so se odprle po izselitvi muzejske zbirke 1. sv. vojne in nam je Krajevna skupnost Solkan, ki je lastnica objekta, dala prostore na razpolago. Povezali smo se z Goriškim muzejem in skupaj razdelili program na multimedijški in etnološki del. Etnolog Rok Bavčar je predlagal, da bi razstavili dvojnik Titove pisarne, s katerim je bila opremljena pisarna direktorja tovarne pohištva. Mestna občina Nova Gorica je opremo na predlog svetnikov iz Solkana, RIRDSA in drugih odkupila od Mebla in ga predala javnemu zavodu – Goriškemu muzeju.

Najprej smo imeli idejo, da bi razstavili celotno opremo prostorov, npr. kuhinjo, vendar bi to zahtevalo več prostora, zato smo se odločili za posamezne eksponate.

Kako ste si zagotovili sredstva?

Prijavili smo se na participativni proračun Me-

stne občine Nova Gorica, pri katerem nam je pomagala podžupanja Damjana Pavlica. Lepo se zahvaljujem krajanom Solkana, da so glasovali za ta predlog, in seveda KS Solkan, ki nam je izdatno finančno pomagala.

Poleg pohištva je urejen tudi simpatičen prostor za predavanja, izobraževanje ...

Pri opremitvi tega prostora so nam pomagali dijaki ŠC – Srednje strojne, prometne in lesarske šole in učitelj praktičnega pouka na lesarstvu, Marko Peršič, ter posamezni člani društva in prijatelji, omenil bi Marjana Čoho. Imamo razstavljenih tudi triindvajset vrst lesa v prerezih. Brez glavnega promotorja Mirana Brumata, projekta ne bi zmogli, saj me je vzpodbujal in vedno je pripravljen pomagati.

Kakšni so prihodnji načrti in seveda tudi problemi?

Naloge v zvezi z muzejem že presegajo ljubiteljski nivo, postajajo zahtevne, saj večinoma slo-nijo na prostovoljnem delu članov. Potrebovali bi nekoga stalnega, za katerega bi morali imeti možnost, da ga plačamo. Sedaj je muzej odprt ob sobotah in nedeljah, od 10. do 12. ure, in po dogovoru. Takim muzejem bi morali v lokalni skupnosti pomagati, sodelovanje med Solkanom in Novo Gorico ni najboljšo, več bi morali sodelovati in konkretno narediti. Sedanji čas je preveč egoističen, pomemben sem samo jaz in ne toliko tisto, kar je dobro za celotno skupnost. To, kar je v teh prostorih, je odraz kraja, stvari so zanimive. Ogle-dovat si jih prihajajo od vsehovsod, medtem ko iz goriških šol ne pridejo. Ne vem, mogoče bi moral biti ogled tovrstnih muzejev določen v učnem programu.

Kaj mi lahko poveste o posameznih razstavnih eksponatih, pohištvu?

Spalnica z okroglinami iz leta 1936 je bila izdelana prav v delavnici, ki se je nahajala v tej hiši (Šeše), sicer ni celota, izdelana je po modi takratnega časa.

Kuhinjska kredenca najbrž izvira iz časa pred 2. sv. vojno, ne vemo, kateri mizar jo je izdelal. Tu je še kos pohištva, ki se danes ne uporablja več – vinkla, vintula, ponekod imenovana mentga, ki je bila namenjena pripravi kruha.

Posebna soba je namenjena pohištvu, ki je dvojnik pisarniške opreme Josipa Broza -Tita. S tem je bila opremljena pisarna generalnega direktorja tovarne pohištva Meblo.

To pomembno naročilo je Anton Sajovic, ki je kot tehnični direktor v tovarni pohištva dobro poznal sposobnosti solkanskih mizarjev, zaupal Alojzu Žerjalu in še nekaterim: Virgilu Bratini, Francu Gomiščku ter Janezu Srebrniču. Sodelovali so tudi zunanji sodelavci: Dolinar, Bavčar in Lipovž. Pohištvo je okrašeno z bogatimi, ročno rezbarjenimi detajli, ki so jih v glavnem izdelali rezbarji iz Srbije. Kot material se je uporabil oreh. Pohištvo je bilo izdelano na obrtniški način, uporabljene vezi so roglji, kot so jih mizarji uporabljali že med obema vojnoma.

V muzeju je razstavljena tapecirana pisarniška oprema, ki so jo v petdesetih letih 20. stoletja, po naročilu takratne vlade, izdelali za Josipa Broza -Tita.

Kakšni pa so načrti RIRDS za naprej?

Primanjkuje nam prostora za prikaz še preostalih pohištvenih izdelkov. Prostor, ki je namenjen srečanjem, izobraževanju in je opremljen s sodobno tehniko, del te opreme so izdelali tudi dijaki lesarske usmeritve, bi moral živeti in postati pomembno stičišče stroke.

Prav tako so znotraj društva pobude, da bi na podoben način, kar pa je veliko zahtevnejša naloga, pripravili tudi prikaz industrijske pohištvene dediščine Goriške. Potrebno bo povezovanje tudi

jakov lesarske usmeritve, zanimiva je tale miza, ki je pravzaprav igralna miza (avtor Kodelja). Dvigneš ploščo, pod njo je kegljišče in se lahko greš podiranje kegljev. Zamisli je veliko, pomembno pa je, da bo ta prostor zaživel. Škoda je le, ker je stavba nekoliko odmaknjena od središča Solkana.

Miran Brumat je poklopil mizno ploščo.

»Tako je to zaenkrat,« je dodal, »čaka nas še veliko dela!«

Zagotovo je muzej mizarstva ena najbolj svetlih zgodb v Solkanu.

z bodočim zavodom – Konzorcijem za les, RRA, Gospodarsko in obrtno zbornico pri iskanju ustreznih prostorov in projektnih sredstev.

V prostoru, ki je opremljen z multimedijo, sem nadaljevala pogovor z **Miranom Brumatom.**

Pri opremitvi tega prostora ste veliko razmišljali, kako bi muzejsko vsebino približali mladim generacijam in jih pritegnili z virtualnim pristopom, ki jim je veliko bolj domač?

Ja, res je, že ko obiskovalci pridejo po stopnicah, jih sprejme ptičje petje in projekcije dreves, ki so surovina za les, otroci pa vidijo le listnato rastlino. Med projekcije smo uvrstili tudi staro mizarško orodje.

Kaj pa pomeni ta kolot lesa pod računalniškim ekranom z izvrtinami?

To je asociacija na prerez debla z letnicami. S kontaktom kabelskega vtiča v 30 luknjah lahko poženo kratke video zapise z debli, obiskovalci tako lahko ugibajo vrsto drevesa, nekatere luknje pa poženejo filme o mizarjih in Solkanu, med drugim tudi nekajminutni filmček o mizarškem delu v solkanskem narečju. Pred časom mi je Nataša Šuligoj prosila, naj s stare avdio kasete presnamem govor Ivana Komela s Placa. Zdel se mi je enkrat za predstavitev mizarškega narečja na novi razstavi.

Opažam, da je v prostoru vključenih veliko idej, fantazije ... na oknih so »printi« drevnih listov ...

Luči so oblečene v različne lesove, npr.: hrast – steber bi radi oblekli v vzorce lesnih vezi, v prostoru so razstavljene različne vrste lesa, izdelki di-

Ne glede na to, da se danes ukvarjam z drugimi področji in se gibljam v drugačnih krogih, sem vendarle po osnovni izobrazbi še vedno lesarka, ki je zajeten del svoje delovne dobe preživela v stroki, četudi pretežno v šolstvu. Goriška se je do nedavnega ponašala z močno lesno industrijo, obdajajo nas gozdovi, les odhaja v tujino in ga zelo malo v končne izdelke predelamo doma. V Trnovskem gozdu se je zaradi brutalne sečnje organizirala civilna iniciativa s pobudnico Mojco Milone, vsaka vlada govori o lesu kot starteški in bio surovini, vendar se v lesni industriji ne premakne veliko, izdelava pohištva že zdavnaj ni več naš »paradni konj«. Veljalo pa bi le omeniti, da so se v drugih okoljih (Kočevje, Novo mesto, Škofja loka ...) hitreje zganili kot pri nas, vendar gre raba lesa bolj v gradnje lesenih hiš in stavbene pohištva, Nova Gorica pa je bila znana po izdelavi notranje opreme.

Muzej mizarstva v Solkanu je še kako pomemben pomnik nekdanji cvetoči obrti in obrtniškemu znanju, ki sta Solkanca »izstrelila« v svet in vedno obstaja upanje, da se bomo zavedli pomena naravnega materiala, kot je les.

Jožku Markiču in Miranu Brumatu se iskreno zahvaljujem za pogovor in navdušenje, ki ga vlagata v mizarški muzej z željo, da bi lokalna skupnost uspela urediti status vseh takih »vaških muzejev« v skupno dobro ohranjanja izročila in ne nazadnje turistične ponudbe.

Darinka Kozinc,
foto: Marjan Polanc

Infografika

Ob 30. obletnici Ustave Republike Slovenije je Državni zbor Republike Slovenije razpisal natečaj, kako učenci razumejo Ustavo. Na natečaju smo z interaktivno infografiko (informacijsko grafiko) sodelovali učenci 6. a, 8. a (skupina 8/1), 8. b (skupina 8/4), 9. a in 9. b (skupina 9/2). Izdelek, ki je nastal, je delo vseh učencev in je objavljen na spletnem portalu državnega zbora, kjer je še posebej objavljena tudi pesem, ki je nastala ob tej priložnosti. Glasba je avtorsko delo Mateja Petejana, pojejo učenci 6. a ob podpori nekaj članov MPZ. Našo infografiko so tudi vključili v kulturni program slavnostne seje državnega zbora ob dnevu samostojnosti in enotnosti.

mentorica Sanja Leben Jazbec in učenci

Slovenija

Slovenija,
od kod neskončne lepote tvoje?
Od gozdov do rek in jezer.

Slovenija,
od kod ti vse to?
Smaragdne reke,
pa sivi vrhovi!

Slovenija,
moja domovina,
od kod ti beli lipicanci
in človeška ribica?
Najlepša si, Slovenija.

Filip Kenda Grenko, 4. b

Infodrom

V petek, 26. 11. 2021, smo na OŠ Solkan sodelovali v oddaji Infodrom, informativni oddaji za mlade, ki jo pripravljajo novinarji otroškega in mladinskega programa RTV Slovenija. Učenca Mia Koglot in Filip Pregrad, oba iz 8. razreda, sta predstavila svoj način učenja. Filip je predstavil prednosti sprotnega učenja in dela za šolo, Mia pa kampanjski način učenja, ki ji glede na njen status športnika in precejšnjo odsotnost od pouka najbolj ustreza. Oba sta izpostavila pomen aktivnega poslušanja in sodelovanja pri pouku, pomembnost kakovostnih zapiskov in učenja z razumevanjem. Psihologinja je koristnim nasvetom, ki sta jih podala Mia in Filip, dodala, da je smiselno sprotno učenje, v kolikor je to glede na status učenca (kulturnik, športnik) to mogoče, saj prinaša daljšo spominsko sled naučenega.

Barbara Stožir Curk, psihologinja

Moja dežela Slovenija

Od Triglava do morja
polno je jezer in rek,
gozdovi bogati
nam dajejo les.

Sočo smaragdna barva krasi,
soška postrv v njej živi,
največji kamniti lok na svetu
pa jo krasi.

Kurenti, jame, prelepe gore,
rodovitna polja in srčni ljudje.
Žlikrofi, potica in druge slovenske
jedi
so dediščina ustvarjalnih ljudi.

Kamor koli greš,
lepoto njeno uzreš.
To naša dežela je,
Republika Slovenija ji je ime.

Natalija Boškini, 4. b

Hudo dobro o finančni pismenosti

V soboto, 18. 12. 2021, smo bili nekateri učenci naše šole povabljeni v oddajo "Hudo" na Radio Prvi RTV Slovenija. Oddaja je namenjena aktualnim temam za osnovnošolce, v katerih se podelijo lastne izkušnje in razmišljanja med radijske poslušalce.

Našo ekipo smo sestavljali osmošolci: Matic, Lovro, Blaž in Julija. Rdeča nit pogo-

vora je bila precej nenavadna, in sicer smo govorili o finančni pismenosti. Pogovor je vodil novinar Aleš Ogrin in učence popeljal z vprašanji v svet denarja, zaslužka, investicij, vizije o izbiri poklica in možnosti za ustanovitev podjetja.

Oddajo lahko poslušate na povezavi: <https://radioprvi.rtvsllo.si/2021/12/hudo-255/>

mentorica Mojca Milone in učenci

Iz zimske šole v naravi

Vesel sem, da smo obdržali renome uspešne šole

Intervju z Marijanom Kogojem - ravnateljem na OŠ Solkan

Ravnatelj Marijan Kogoj je na OŠ Solkan zaposlen vse od leta 1986, februarja 2022 pa odhaja v pokoj. Skoraj trideset let je bil ravnatelj neštetim učencem na centralni šoli Solkan, na podružnicah V Grgarju in na Trnovem, pa tudi otrokom v vrtcu. Z delavnostjo in čutom za organizacijo je usmerjal in vodil velik kolektiv pedagoških in drugih strokovnih delavcev šole.

Ob prejemu Kumerdejevega priznanja

Ravnatelj naše šole ste od leta 1994. Tega dela ne opravljate od vsega začetka. Kako ste začeli svojo poklicno pot?

Sem profesor zgodovine in sociologije. Profesionalno pot sem začel leta 1982 na OŠ Čepovan, kjer sem učil več različnih predmetov. To mi je še kako prišlo prav kasneje, saj sem pridobil vpogled v različne segmente življenja in dela v osnovni šoli. Ko sem prišel na OŠ Solkan, pa sem obveznost dopolnjeval tudi v podaljšanem bivanju in tako spoznal delo tudi na področju razširjenega programa osnovne šole. Pomočnik ravnatelja sem bil od leta 1987 pa do 1994. V tistem času sem si nabral veliko vodstvenih in organizacijskih izkušenj, ki so nujno potrebne za uspešno ravnateljstvo. Tega namreč ne da nobena fakulteta.

Tudi sami ste nekoč greli klopi solkanske šole. Se vam je kdaj sanjalo, da boste nekoč njen ravnatelj? Kako se spominjate tistih let?

Res je, od leta 1964 pa do 1972 sem bil učenec prav te šole. Seveda se mi ni niti sanjalo, da bom kdaj tudi delal v njej. Me je pa ravno razredničarka v osmem razredu, ga. Anica Kravina, navdušila za zgodovino, ki sem jo kasneje študiral.

Kot dolgoletni ravnatelj ste zagotovo doživeli kar nekaj sprememb na šoli. Katere bi posebej izpostavili?

Bil sem mlad ravnatelj ravno v času velike spremembe v slovenskem šolstvu – uvajanju devetletke. Ministrstvo za šolstvo me je vključilo v skupino 12 ravnateljev, ki smo spremembe zakonodaje in modele uvajali predstavljali po regijah. Takrat sem tudi prejel ponudbo za zaposlitev na ministrstvu, a sem jo zaradi osebnih razlogov zavrnil. Devetletka je bila dobro zastavljena, a so se nekateri začetni predlogi in usmeritve v teh letih opustili, uvedene pa so bile druge novosti in rešitve – nekatere tudi premalo premišljene.

Vemo, da mora biti ravnatelj hkrati pedagoški vodja in manager. Katera vloga je od vas terjala večji napor?

Moram reči, da sem že v "Šoli za ravna-

telje" spoznal, da moja pedagoška izobrazba za to delo ni dovolj. Zato sem veliko časa posvetil pridobivanju znanj in veščin, ki so nujno potrebne za vodenje tako velikega javnega zavoda na najrazličnejših področjih. V hecu rečeno – treba je biti tudi mediator, gradbenik, pravnik, ekonomist, gasilec, kuhar.

Na katere vaše dosežke ste še posebej ponosni?

Orali smo ledino pri uvajanju računalništva v šole, bili med prvimi pri mednarodnem sodelovanju s partnerskimi šolami po Evropi, ves čas zgledno sodelovali z Zavodom za šolstvo in se vključevali v državne projekte, pomembne za razvoj našega šolskega sistema. Za to smo leta 2018 prejeli Kumerdejevo priznanje – najvišje priznanje na področju šolstva. Vsa ta leta smo odlično sodelovali s krajevnimi skupnostmi, ki jih zajema naš šolski okoliš. Tako smo v dobrobit naših otrok pomagali do rešitve marsikaterega lokalnega problema. Veliko let sem bil vodja aktivna goriških ravnateljev in sodelovanje z Mestno občino je zgledno potekalo. Tudi za to delo sem leta 2013 prejel občinsko plaketo.

Vesel sem, da smo obdržali renome "uspešne šole" iz preteklih časov, da smo brez večjih problemov prešli vse reforme, uvajali novosti in preživeli občuten padec števila otrok brez odpuščanj zaposlenih. Pomembno je tudi, da smo ohranili obe po-

Z županom

družnični šoli na demografsko ogroženem področju in obnovili vse objekte. V Grgarju pa pravkar teče gradnja novega vrtca.

Stremel sem k temu, da se je kolektiv nenehno strokovno izpopolnjeval in je vedno znal stopiti skupaj, ko je to bilo potrebno.

Katerega projekta vam v svoji dolgoletni karieri ni uspelo uresničiti?

Mansardne učilnice na stari šoli v Solkanu so dotrajane in manj primerne za pouk. Reševanje tega problema smo načrtovali z izgradnjo prizidka med šolo in vrtcem. Bila je narejena projektna naloga, projekt je vključen v razvojni program občine, čaka pa se še na ugodne državne razpise za te namene.

Katere vrednote so vas vodile v življenju, katerih načel ste se držali tudi kot ravnatelj?

Sem zelo redoljuben, trudim se biti pravičen in pomagati, kjer se le da. Znam prisluhniti in upoštevati tudi mnenja drugih. Kot ravnatelj sem še posebej pazil na zakonitost delovanja na vseh področjih.

Šola naj bi v 21. stoletju vedno bolj izgubljal avtoriteto. Ste tudi vi tega mnenja?

Že nekaj časa šola ni več edini vir pridobivanja znanja. To se odraža tudi v odnosu otrok in staršev do te institucije. Je pa res, da je to le ena dimenzija, ne smemo pozabiti na socializacijo in pridobivanje veščin, ki so možne le pri neposrednem sodelovanju in timskem delu. Tega nam delo z IKT-napravami in življenje v virtualnem svetu ne more nadomestiti.

Kakšno šolo si želite v prihodnosti?

Spremembe so v življenju postale stalnica. V šolskem prostoru je teh v zadnjem času veliko, mogoče celo preveč. Za kvalitetno delo sta potrebna tudi pedagoški mir in določena rutina. Ta v končni fazi omogočata večjo ustvarjalnost in inovativnost, ki ju je potrebno spodbujati na vsakem koraku. Tudi pri timskem delu imamo še nekaj rezerv.

Že veste, kaj boste po upokojitvi počeli? Katere hobije, za katere do sedaj niste imeli veliko časa, boste potegnili iz rokava?

Hribi, fotografija in numizmatika. Ne nujno v tem vrstnem redu. Do sedaj je bila vedno prioriteta šola. Celotno moje življenje je bilo podrejeno temu, ker sem po svoje deloholik. Upam, da bom sedaj lahko nadoknadel vsaj del zamujenega.

Imate kakšno sporočilo za učence, učitelje ali starše?

Imejte se radi, spoštujte drug drugega, kajti v tem pedagoškem procesu smo vsi na isti barki. Srečno!

In "srečno" kličemo tudi Marjanu Kogojju. Prepričani smo, da bo srečo znal poiškati v tišini gora in lepotah narave. Naj mu le zdravje služi!

Boža Hvala

Prvi šolski dan

Še enkrat bi se odločila za ta poklic

Z znanjem in izkušnjami, ki jih imamo danes, lahko rečemo, da je predšolska vzgoja prvi in najpomembnejši temelj v verigi vzgoje in izobraževanja. Z vidika posameznega otroka nudi predšolska vzgoja nenadomestljive izkušnje. Ne gre le za priložnost, da se otrok razvija v skladu s svojimi potenciali; nudi mu namreč tisto, kar najbolj potrebuje – priložnosti za socializacijo in to, da kompenziramo področja, ki jih otroku v njegovem primarnem okolju morda ne zmoremo zagotoviti.

O tem, kako je tako za posameznika kot za celotno družbo pomembna ustrezna vzgoja, ki se začne že v najzgodnejšem otroškem obdobju, sem se pogovarjala z gospo Marjučo Flis, vzgojiteljico, ki je svoje osebno življenje in delo 30 let prepletala s predšolskimi otroki in z njihovimi starši v vrtcu pri OŠ Solkan in 10 let v 1. razredu OŠ Solkan.

Kateri je bil tisti odločilni trenutek, ko ste si rekli: "Vzgojiteljica bom."

Odkar pomnim, sem vedno imela okrog sebe mlajše otroke. Verjetno zato, ker sem edinka in sem pogrešala družbo. Vrtec Julke Pavletič sem pričela obiskovati že pri dveh letih in pol. Dekle, ki me je pazilo, se je za-

poslilo v lokalno in ostala sem brez varstva. Tako sta me starša z Erjavčeve ulice v Novi Gorici vozila na kolesu že pred 6. uro v Solkan. Tudi v obdobju osnovne šole sem bila vsak dan v vrtcu. Takrat že na Trubarjevi ulici v Novi Gorici. Ni bilo podaljšanega bivanja in otroci, ki smo imeli zaposlena oba starša, smo imeli srečo, da smo lahko hodili v vrtec na kosilo. Jaz pa pogosto še v oddelke k mojim vzgojiteljicam in otrokom. Tam sem se »okužila«.

Kako ste se izobraževali za vzgojiteljski poklic?

Obiskovala sem 5-letno vzgojiteljsko šolo v Ljubljani. Starša sta mi zaupala in omogočila, da sem s 14 leti odšla v Ljubljano. Oče mi je rekel, da tako kot si bom postlala, tako bom spala. Na šolo imam zelo lepe spomine. Imela sem odlične profesorje, ki so nas pripravili na samostojno delo v oddelku. Ker smo imeli veliko prakse in strokovnih predmetov, je šolanje trajalo 5 let. Spomnim se kar veliko sošolk, ki niso bile nikoli v vrtcu. Čudila sem se, kako so se lahko odločile za poklic, ki ga ne poznajo.

Nekdo je nekoč zapisal, da človek vzgaja s tem, kar on sam je. Kaj menite o tej misli, ko pa imamo danes toliko litera-

ture z nasveti, navodili, kako ravnati z otrokom, kako mu nuditi največ za njegovo prihodnost, kako postaviti meje in še in še ... Kako naj mladi starši vedo, čemu naj sledijo?

Ljubezen, iskrenost in jasno postavljene meje so tisto, kar otroci potrebujejo.

Predvidevam, da je bilo včasih tudi težko ... Kaj se vam je zdelo najtežje pri vzgojiteljskem delu? Kako ste se spopadali z negativnim stresom, ki ga tudi pri vzgojiteljskem delu ne manjka?

Prva leta so bile skupine številčne. Mala šola 32, sredinci 25, mlajši 22. Pomočnice so prihajale šele od 11. uri. Sploh ne smem pomisliti, da sem jih sama peljala na sprehod pod Kekec. K sreči so se normativi pričeli spreminjati na bolje. Zadnja leta je res idealno. Najhuje mi je bilo, ko so se otroci poškodovali. Največ je bilo padcev in »karanbolov« z glavami. Neprijeten občutek, ki sem ga dobila, ko sem videla padec in ga nisem mogla preprečiti, je še vedno v meni.

Kaj vam je bilo pri vzgojiteljskem delu najbolj všeč in zakaj?

Iskre, nepokvarjeni, radovedni ... otroci. Vsak dan je bil drugačen, poseben.

Vam je ostal v spominu kakšen poseben dogodek iz vzgojiteljskega vsakdana? Ga lahko zaupate tudi nam?

Ja, ogromno jih je bilo. Vzgojiteljice smo otrokom pripravile igro Svetlane Makarovič Pod medvedovim dežnikom. Igrala sem lisico, ki ni sprejela živali pod dežnik. Na koncu igre sta dve 3-letni deklici iz moje skupine jokali. Seveda, takoj akcija, kaj se je zgodilo ... Jokali sta zato, ker sem bila jaz lumpa lisica.

Katere naloge so vam vzele največ časa in zakaj? Kje vidite izzive?

Oh, pisanje priprav. Res so nas že v šoli veliko na to pripravili, vendar so se sčasoma precej spreminjale z obrazci vred. Smotri, cilji, metode, natančen metodični postopek ... Pogosti nenapovedani obiski, hospitacije svetovalke zavoda za šolstvo. Zadnja leta so mi računalniki marsikaj prišparali.

Kakšno neverjetno poklicno pot imate za seboj! Moj mož Boris mi večkrat pripoveduje, kako navdušeno so v vrtcu pritekli k vam, ko so želeli »poslušati« branje

Marjuča (levo) v vrtcu Julke Pavletič leta 1962

vašega še nerojenega fantka, ki pa ima danes že 43 let.

Ja, res. Bili so lepi časi, ki se jih zelo rada spominjam. Res sem med otroki zelo uživala in bi se še enkrat odločila za ta poklic. Moja prva generacija otrok 1976/77, skupina Muce, so bili rojeni od jeseni 1971 do aprila 1972. Prvih ne pozabiš. Ne morem verjeti, da sem nekaterim že čestitala za srečanje z Abrahamom.

Kako napolnite svoje baterije?

Z druženjem s prijatelji, v naravi, kolesarjenjem, koncerti, predstavami ... Sedaj ko sem v penziji, ni potrebno veliko. Že sprehod ob Soči je super.

Kaj bi še radi povedali vzgojiteljicam in vzgojiteljem v solkanskih vrtcih?

Uživajte poklic, ki ste si ga izbrali, sicer ga zamenjajte. Pustite otrokom igro, vozite jih v naravo, poslušajte jih in sprejemajte jih takšne, kot so.

Hvala, da ste svoje bogate izkušnje delili z nami.

Svetlana Bušen

Marjuča Flis (levo) in Irena Troha Godnič v vrtčevskem letu 2002/03

Anamarija Vuga, mlada izjemna oboistka

Se spomnite zvoka račke v glasbeni pravljici Sergeja Prokofjeva Peter in volk? Ali glasbenega motiva Ennia Morriconeja iz filma Misijon? Morda je v teh dveh glasbenih delih za laike najbolj znan in prepoznaven zvok oboe, črnega pihala iz afriškega lesa z izjemno mehko in spevnostjo. Oboa je nepogrešljiva v simfoničnem orkestru, kjer »ima v vsaki skladbi gotovo nekaj solističnih taktov«, kmalu pa se z drugimi glasbili preljuje v zvok orkestra. Igra tudi v drugih glasbenih sestavih.

Ta zvok je očaral tudi Anamarijo Vuga. Sprva je pri profesorici Andreji Konjedic v novogoriški glasbeni šoli igrala kljunasto flavto in nato nadaljevala z oboo. Glasbena šola ji je omogočila veliko nastopov in tekmovalj v različnih glasbenih sestavih, kjer je napredovala. »Z leti se oblikuje značilen zvok oboe, nežen in mehek. Rada igram in ga poslušam.« Ko se je njena mlajša sestra pri isti učiteljici začela učiti klavir, je k učenju klavirja pristopila tudi Anamarija (in končala tudi klavir na nižji glasbeni šoli). Izjemna profesorica Andreja Konjedic je bila njena učiteljica oboe, klavirja in korepetitorica.

Glasbeno izobraževanje nadaljuje kot vzporedna dijakinja oboe na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani pri profesorici Irmgard Anderl Krajer. »Pogumnim pomaga usoda,« so rekli Latinci, in podobno velja tudi za Anamarijo, saj ji je skoraj dveletno šolanje od doma zaradi epidemije močno olajšalo logistiko prevoza od doma in pouka ter učenja in rednega igranja. Na konservatoriju se kot drugi instrument uči angleški rog. Letos je četrtošolka, maturantka, Škofijske gimnazije Vipava in Konservatorija. Znova se pripravlja na državno glasbeno tekmovanje Temsig.

Akademija za glasbo? »Nisem se še dokončno odločila, morda bom študirala vzporedno. Kot glasbenik imaš manj možnosti za redno zaposlitev, služba pa je pogosto v času, ko imajo drugi prosto. Glasbe ne bom opustila, je moja velika ljubezen in sprostitve. Če ne poklicno, se bom zagotovo z njo ukvarjala ljubiteljsko.« Tako je v lanskem poletju priložnostno igrala s Simfoničnim orkestrom Domžale - Kamnik, v Orkestru Cantabile iz Logatca in s šturskim Pevskim zborom Filip Terčelj. Sede tudi za kapelske orgle, ko organisti nujno potrebujejo nadomeščanje. V Sol-

kanu je igrala, ko je bila še v šoli; v zadnjem času je bilo malo takšnih priložnosti v domačem kraju, še bolj pa velja, da v tem času

najlažje in pogosto igra na obeh srednjih šolah, ki ju zaključuje.

Alenka Vuga, mama

Na začetku sem igral z nonotom

Šah je v zadnjih letih doživel ponoven razcvet. Širšim množicam je postal dostopen na svetovnem spletu, kjer lahko vsi ljubitelji šaha kadar koli igrajo partije z navdušenci s celega sveta. Te platforme pa z veseljem uporabljajo tudi prekaljeni šahisti. Velik prispevek k popularizaciji šaha v širši družbi pa je zagotovo dodala televizijska serija *Damin gambit*, saj si je

Foto: osebni arhiv J. Boriška

sedemdelno dramo ogledalo skoraj 100 milijonov uporabnikov. O šahu danes, medijski podpori in še čim sem se pogovarjala z domačinom, šahovskim velemejstrom dr. Juretom Boriškom.

Začniva na začetku. Od kod ljubezen do šaha; kje in kako ste začeli igrati šah?

S šahom sem se prvič srečal skupaj z ostalimi družabnimi igrami (človek, ne jezi se, igre s kartami, dama ...) v času, ko sem hodil še v vrtec. Na začetku sem večinoma igral z *nonotom*, ki me je tudi seznanil z osnovami šaha. V nižjih razredih osnovne šole sem se vpisal na šahovski krožek in takoj za tem v šahovski klub, čemur so sledili nastopi na občinskih in področnih tekmovanjih. Mislim, da me je ta igra tako pritegnila zaradi velike raznolikosti in kompleksnosti, kar ji daje čar zanimivosti in tudi dejstva, da sem že od vsega začetka veliko zmagoval. V tistem obdobju (in tudi kasneje) sem zelo nerad izgubljal in tako nisem imel preveč veselja do ostalih iger, kjer sem bil slabši in so vsebovale večji dejavnik sreče.

Poleg naziva šahovskega velemejstra se lahko pohvalite tudi z doktoratom znanosti. Kako ste koordinirali igranje šaha s študijem na tako visoki ravni zahtevnosti?

Lahko bi rekel, da sem imel pri študiju bolj racionalni pristop, saj sem se skoraj izključno učil iz zapiskov in hodil na prve roke izpitov. To je pomenilo, da sem skoraj vedno opravil štu-

tanco, torej en turnir na leto, in zraven še kakšen vikend klubske lige.

Slovenija bo letos v Podčetrtku gostila posamično evropsko prvenstvo v šahu. Vas bomo lahko videli na tem tekmovanju?

Nisem se še dokončno odločil, najverjetneje pa ne.

Kakšna je po vašem mnenju prihodnost slovenskega šaha?

Mislim, da imamo trenutno zelo obetavne mladince, vsaj eden izmed njih bi v naslednjih letih lahko postal velemejster. Težko pa verjamem, da bo kdo prišel v prvo svetovno stoterico in postal šahovski profesionallec. Podobno kot v večini zahodnih držav je tudi pri nas zelo neugodno okolje za šahovski profesionalizem in kot kaže, se to še nekaj časa ne bo izboljšalo.

Kakšen vpliv pa imata aktualno dogajanje in omejitve v zvezi s covidom-19 na šah?

V času pandemije covid-19 se je večina šahovskega dogajanja preselila na splet, kjer je bilo v zadnjem času odigranih rekordno število partij, vključno z uradnimi turnirji v pospešenem in hitropoteznem tempu, na katerih so nastopali najboljši. Veliko vrhunskih profesionalnih šahistov se je ob pomanjkanju turnirjev in posledično zaslužka preusmerila na splet, kjer v živo komentirajo partije, pripravljajo avdio-video vsebine o najrazličnejših šahovskih tematikah in ponujajo spletne treninge. Celotno šahovsko znanje je tako postalo dosegljivo praktično vsakomur, ki ima internetno povezavo. To se že odraža v poplavi vrhunskih mladih šahistov, predvsem iz revnejših držav (Indija, Iran ...), ki jim mnogi napovedujejo, da bi se lahko v bližnji prihodnosti celo vmešali za boj za svetovnega prvaka.

V zadnjih letih so mediji naredili velike premike k popularizaciji šaha. Kako pomembna se vam zdi serija *Queen's Gambit* z vidika promocije šaha? Je serija sploh realno prikazovala vse segmente šaha?

Queen's Gambit serija je najboljša promocija, ki se je kadar koli zgodila šahu. Snovalcem serije je uspelo prikazati šah skozi oči glavne igralka na način, ki je zanimiv in ga deloma razumejo tudi ne šahisti – mislim da tega doslej še ni uspelo nikomur. V seriji je lik glavne junakinje predstavljen idealistično in boemsko,

kar je nekoliko oddaljeno od današnjega bolj suhoparnega in garaškega tekmovalnega šaha, ki pa je verjetno še povečalo zanimivost in posledično gledanost serije.

Za popularnost šaha je veliko naredil tudi norveški šahovski velemejster Magnus Carlsen, ki je pravi svetovni zvezdnik; danes med računalnikom in človekom potekajo šahovske bitke, ki jih spremlja šahovska javnost širom po svetu ... Menite, da je taka promocija za kraljevsko igro koristna ali ji naredi lahko tudi škodo?

Zdi se, da ima Magnus Carlsen zaradi svoje pojave, direktnosti, včasih ostrih stališč, profesionalizma in dostopnosti vse, kar pritiče slavnim osebam in se lahko primerja z zvezdniki iz ostalih športov. Je zgled številnim mladih šahistom, ki skušajo posnemati njegov unikaten šahovski slog, ki je nepopustljiv in skuša iz vsake še tako dolgočasne pozicije iztisniti maksimum. Z njim je šah vsekakor veliko pridobil na popularnosti.

Pojav računalnikov v šahu je povzročil velike spremembe na več nivojih, še posebej v zadnjem času, ko je računalnik veliko boljši od najboljših šahistov sveta. Nam šahistom predstavlja nujno orodje, ki ga vsi uporabljamo pri pripravi otvoritvenih variant in analizi partij. Po drugi strani gledalcem pomeni vsemogočnega prišepetovalca potez, ki jim daje občutek vsevednosti in močno zmanjšuje pomen odličnih človeških potez. Vsakemu se danes zdi popolnoma logično, da je npr. svetovni prvak Carlsen odigral določeno potezo, saj to vendar kaže tudi računalnik in redko kdo še ceni njegov briljanten miselni tok, ki je dejansko privedel do izbora določene poteze. Osebnostno so mi bili bolj všeč časi, ko še ni bilo računalnikov, ko je bilo vse skupaj dosti bolj podobno romantičnemu šahu, predstavljenem v seriji *Queen's Gambit*.

Ste Solkanec, a ne živite tu. Se pogosto vračate domov? Kakšne spomine imate na naš kraj?

Od študijskih let naprej živim in delam v Ljubljani, v Solkan občasno pridem na obisk k staršem. Na svoj rodni kraj imam večinoma lepe spomine iz otroštva in mladosti, življenju tu poteka bolj počasi in umirjeno kot v Ljubljani, več je lepega vremena in možnosti za oddih v naravi.

Najlepša hvala za pogovor. V imenu uredništva časopisa vam želim še veliko šahovskih, poklicnih in osebnih uspehov.

Jana Herega

Foto: Benjamin Černe

Glasbenik, ki v službi skrbi za našo varnost

Sebastjan Pirih, ki ga vsi kličemo Seba, je Soltanec in človek mnogih talentov. Je družinski človek, ki v službi skrbi za varnosti in premoženje ljudi. Ko pa si vzame čas zase, vzame v roke kitaro in takrat dobi glavno besedo glasba.

Seba, povej mi nekaj besed o svoji glasbeni skupini. Kdo ste, od kje prihajate člani in kakšno zvrst glasbe igrate?

Skupino **Modroki odpadniki** (ne gre za slovnično napako, temveč za igranje s črkami) sestavlja pet članov. Vsi smo »lokalci«, trije člani so tudi ustanovitelji skupine: Borut Bensa, bobnar, Boštjan Blažič, saksofonist in back vokalist, ter Erik Vuga, basist. Za te tri člane bi lahko tudi rekli, da so nekdanji Solkanci, saj izvirajo z območja Nove Gorice, ki je nekoč spadalo pod Solkan. Boštjan aktivno sodeluje v dveh angažmajih, poleg naše skupine je tudi član Goriškega pihalnega orkestra, predvsem pa je širši javnosti znan kot nekdanji član novogoriške zasedbe Scuffy Dogs. Nazadnje sva se skupini pridružila še jaz, v vlogi ritem kitarista in vokalista, ter Kristjan Komel kot kitarist. Tudi Kristjan je pred tem že sodeloval v različnih angažmajih, med drugim v metal skupini Estwind, Borut in Boštjan pa v skupini The Mechanics. Skupina Modroki odpadniki, v polni postavi in s stalnimi člani, deluje od leta 2018, ustanovljena pa je bila leta 2015. Da bi naše »rife« lahko predstavili tudi javnosti, smo leta 2017 pričeli koncertirati v javnosti. Glasba, ki jo izvajamo, je prirejena in prilagojena na glasbila, ki jih uporabljamo, predvsem na saksofon, saj v večini originalnih različicah skladb saksofon ne sodeluje, nekaj glasbe pa je prirejene tudi ritmično, nekaterim originalnim skladbam smo namreč povečali hitrost ritma zaradi načina izvajanja in same zvrsti izvajanja; torej od tu izvira del imena skupine »Mod«. Vsi člani skupine sicer izhajajo iz različnih glasbenih vod, bobnarju Borutu nekako najbolj ustreza country-rock, Boštjanu ska-punk in funky glasba, kitarist Kristjan je rocker, basist Erik zaprisežen metalc, sam pa sem se vedno, najbolj našel v grunge, punk, ska-punk in Hard Core punk ritmih. Zaradi različnih okusov članov skupine je padla skupna odločitev o nekakšni »zlati sredini« oziroma odločitev, da bomo preigrali stari rock, rock, tudi hard rock ter blues-rock ritme, ob tem pa dali prostor tudi bližnjim ritmom, kot sta reggae in funky. Od tu del imena »roki«. Glede »odpadnikov« pa: rock zvrst glasbe je nekdanj veljala za »hudičev«; kasneje je ta sicer nepravilni zazna-

mek prevzela metal zvrst; izvajalci in poslušalci rock glasbe pa so v »normalni« družbi veljali za odpadnike. Naj pa kljub temu vseeno omenim dejstvo, da imamo vsi člani zasedbe, po nekem naključju, modre oči. Skupina torej izvaja priredbe znanih ali pa manj znanih uspešnih svetovnih avtorjev, smo se pa skupno dogovorili, da bomo preigrali skladbe, ki se sicer na slovenskih odrih v večini sploh ne izvajajo, kljub temu, da so poslušalcem avtorskih glasbenih skupin in tovrstne glasbene zvrsti poznane. Repertoar pokriva tako slovensko rock sceno, kot tudi rock sceno iz nekdanje skupne države, večina skladb pa izvira iz ameriške celine. Izvajamo tudi eno avtorsko skladbo, nekaj pa jih je še v pripravi ...

Oba sva »otroka osemdesetih«. Kako je odraščanje v tem obdobju vplivalo na glasbo, ki jo danes igrate?

Izviram iz glasbene družine in že kot otroka sta me starša vozila s seboj na vaje, ki sta jih izvajala s svojo skupino, zato mi je glasba hitro »prišla v kri«. Glede na to, da je njuna skupina večinoma izvajala plesno glasbo, t. i. barsko glasbo, so sicer preigrali takrat aktualne hite svetovne in domače glasbene scene, med katerimi pa sta se znašla tudi rock'n'roll in stari rock. Kljub svojim otroškim letom sem večino besedil izvajanih skladb znal na pamet. Starša sta doma skladbe, ki sta jih izvajala v skupini, tudi veliko »vrtela« preko kasetnika in gramofona, sam pa sem to glasbo poslušal in očitno slišal. Naj poudarim, da so vsi otroci ožjih družinskih članov poslušali tovrstno ali sorodno zvrst glasbe, moje druženje z njimi pa je name zato vplivalo tudi glasbeno.

Vpliv osemdesetih na glasbo, ki jo danes igramo v skupini, je torej več kot očiten.

Imate morda kakšne vzornike na domači ali svetovni sceni, morda nekoga, s katerim bi si nekoč želeli deliti oder?

Osebo bi zelo težko poimensko izpostavil vzornika ali skupino, sem namreč pristaš večine glasbenih skupin, ki tovrstno zvrst glasbe izvajajo oziroma proizvajajo, ne glede na to, ali je to domača ali tuja glasbena skupina. Vsekakor bi si nekoč želeli sodelovati s takimi izvajalci. Po mojem mnenju imamo na domači sceni veliko kvalitetnih rock skupin, nekatere z daljšo glasbeno zgodovino, nekatere so šele v vzponu. Nobene glasbene skupine, ne glede na izvor, pa ne morem izpostaviti.

Naša želja je torej oder sam in ne toliko, s kom biti na njem.

Vsi člani skupine imate poleg glasbe še »uradne« službe. Kako bi na kratko strnil poslanstvo benda in kako povežete svoje profesionalne kariere z glasbo?

Drži, vsi smo polno zaposleni v službah in družinah, kar je, kot že rečeno, tudi razlog, da vaje izvajamo le enkrat tedensko in še to predhodno v domeni za točen dan v tednu, ko smo vsi prosti vseh obveznosti. Vaje, izvedene enkrat tedensko sicer pomenijo dan, ko je potrebno »dati« vse od sebe. Zgodilo se je tudi že, da smo vaje morali odpovedati ravno zaradi službenih ali družinskih obveznosti, v zadnjih dveh letih pa tudi ob upoštevanju protikoronskih ukrepov. Nihče od nas se sicer z glasbo ne ukvarja profesionalno, čeprav ima marsikdo od članov dovolj znanja, da bi to lahko počel in mogoče tega ne počne ravno zaradi zmožnosti povezovanja glasbe s trenutno službo, ki jo opravlja oziroma bi moral opustiti trenutne dejavnosti in se posvetiti le glasbi, kar pa predstavlja nekakšno finančno negotovost, če ravno nisi studijski snemalec ali pa zaposlen kot glasbenik v kakšnem državnem ali televizijskem orkestru, ki ti prinaša redni mesečni dohodek. Profesionalna pot glasbenika je, kot vemo, v trenutnem času

popolnoma negotova. Naše službe torej niso povezane z glasbo, mogoče dva člana ob uporabi kotne brusilke in kladiva ...

Glede poslanstva benda sem mnenja, da nam je še vedno najpomembnejše lastno uživanje ob izvajanju glasbe, torej »možgani na off«, vsekakor pa je poslanstvo tudi doseči ciljno publiko in ji predstaviti znane in neznanne skladbe v nekoliko prirejenih verzijah, ob tem pa mogoče tudi mlajšemu občinstvu, ki s to zvrstjo glasbe ni več toliko v stiku, predstaviti glasbo staršev in tudi že *nonotov* in *non*. Naj tu na primer izpostavim hčerki našega bobnarja Boruta, ki se občasno udeležita vaj in koncertov ter vsaj po mojem mnenju ob poslušanju uživata.

Kako pristopate k ustvarjanju novih pesmi? Ali pišete in ustvarjate vsak posebej in potem skupaj sledite določenim idejam ali se dobite na vajah in dejansko delate in ustvarjate skupaj kot bend?

Ideje, katero skladbo bi zaigrali oziroma priredili in nato izvajali, predstavimo večinoma posamezno, ponavadi sliši kdo od nas skladbo na radiu ali preko katerega drugega medija in jo nato predstavi, če skladba vsebuje tiste elemente, za katere vemo, da so potrebni, da jo nato izvajamo. Po predstavitvi ideje pa se na vajah skupno odločimo o izvedbi. Zgodi se tudi, da je ideja najprej vsem všeč, nato pa, ko skladbo zaigramo, le-to opustimo, če ne izpade tako, kot smo upali. Marsikdaj se tudi zgodi, da eden od članov med vajami začne preigravati neko skladbo, za katero nato ugotovimo, da bi bila primerna za naš repertoar. Takrat pridobimo besedilo in pričenemo s prirejanjem skladbe do te mere, da je priredba obdelana tako, kot vsem ustreza. Z naslednjimi vajami skladbo dodelujemo do zaključne verzije, ki nam mora ustrezati toliko, da se nam zdi spodobna tudi za izvajanje v živo. Je sicer tudi nekaj skladb, ki jih veliko nismo prirejali, saj so originalne izvedbe tako dodelane, da bi bila priredba »zločin«. Kljub temu ob izvajanju teh skladb pogosto improviziramo, podaljšamo kitarško »solažo«, ali pa saksofonist dodaja nove vložke, odvisno od našega razpoloženja in razpoloženja publike. Kar se tiče avtorskih skladb, je zadeva podobna. Kdor dobi idejo, jo predstavi vsem, skupno nato odločamo o (ne)izvedbi in aranžiramo skladbe. Avtorska skladba, ki jo izvajamo, je na primer plod bobnarja Boruta in saksofonista Boštjana, ki sta skladbo uglasbila in jo ostali člani z veseljem izvajamo. Besedila za skladbo nihče ni napisal in gre tako le za izbrano melodijo, ki pa ob naslovu skladbe pove vse, brez nepotrebnih besed.

Nadrealistična situacija zadnjih dveh let in vsakodnevno bombardiranje novic verjetno ponujata dober navdih za glas-

beno ustvarjanje. Vse pandemično dogajanje, ki nam na novo kroji življenje, na trenutke delujejo kot scene iz Alana Forda ali kakšnega umazano realističnega citata Bukovskega. Je skupini to ponudilo nov in širši pogled ali se v ustvarjanju ogibate teh situacij?

Menim, da je širjenje in izražanje mnenja trenutnega političnega in družbenega stanja v skladbah oziroma glasbeni kulturi najbolj mogoča pri izvajanju žanrov kot sta rap in punk, medtem ko je rock le nekoliko nežnejša, mogoče »baladnejša« zvrst glasbe, zato se v neke politično kritične vode glasbeno ne spuščamo. Namen naše glasbe ni publiko obremenjevati, ampak sprostiti ob dobrih »riffih«, pa tudi sproščeni in toplih besedilih, čeprav izvajamo tudi nekaj skladb, ki kritizirajo politično voljo držav in njihovih vlad.

Kaj se trenutno dogaja s celotno slovensko rock sceno?

Slovenska rock scena zapolnjuje slovenski glasbeni prostor s kvaliteto in kvantiteto, težava je le v promoviranju, saj zasebni radijski in televizijski mediji, slovensko rock glasbo oziroma izdelke skupin, redko vrtijo in prikazujejo, oziroma to počnejo ob pogojevanju in nekaterih zahtevah v smislu »roka roko umije« ali pa enostavno vrtijo skladbe že uveljavljenih skupin. Samopromocija pa je trenutno skoraj nemogoča, razen z uporabo določenih socialnih omrežij, kjer lahko upaš, da boš viden, slišan in deljen naprej. Sam si na enemu od *podcastov* večkrat ogledam koncerte različnih skupin, delujočih na slovenskih tleh, in tako ostajam v stiku z novostmi. Mnenja sem, da trenutno na sceni ni rock skupine, za katero bi pokazal »palec dol«. So pa vedno prisotni vzponi in padci, so skladbe, ki so bolj slišne in prej »padejo v uho« in takšne, ki jih hitro pozabiš. Bi pa kljub temu vsakemu izvajalcu vedno zaploskal, če bi imel priložnost obiskati koncert in stati med publiko.

Kdaj ste odigrali zadnji koncert? Kako vzdržujete glasbeno »kondicijo« v teh časih, ko ni koncertov?

Zadnji koncert smo odigrali 22. oktobra 2019 v enem od pubov na Goriškem, vsi naslednji koncerti so bili nato odpovedani zaradi korone in tako trenutno ostaja. Kot že rečeno, še vedno izvajamo tedenske vaje; če nam čas dopušča, pa za glasbila poprimemo tudi doma. Zgodi se, da se nam na vajah pridružijo lokalni poslušalci, kar nam veliko pomeni, saj na ta način vzdržujemo glasbeno »kondicijo« ter entuziazem do koncertiranja in igranja v živo.

V upanju, da vas bomo lahko čimprej slišali igrati v živo, se ti iskreno zahvaljujem za pogovor.

Jana Herega

Solkanska pismenost*

Ob 150-letnici solkanske čitalnice (1867–2017) se je Krajevna skupnost Solkan odločila, da v zborniku *Solkanska pismenost* prikaže delež tistih Solkancev, ki jih na kraj veže predvsem rojstvo, stalno ali daljše občasno bivanje ali so kako drugače z njim povezani ter so se v javnosti od 17. stoletja dalje do današnjih dni uveljavili kot avtorji publicističnih, literarnih in drugih, zelo različnih strokovnih besedil. Knjiga žal ni izšla. Z objavo uvodnega prispevka v ta neobjavljeni zbornik opozorimo na stoletja dolgo dejavnost, na publicistično ustvarjanje Solkancev.

Kdo je bil med njimi prvi solkanski avtor?

Prvi ugotovljeni in v Solkanu rojeni pisec kakega objavljenega dela je bil jezuit **Bernard Čeferin** (Zefferin: 1628–1679), ki naj bi leta 1662 v Trnavi na Slovaškem, kjer je služboval, objavil astronomski slovar *Ephemerides Tyrnavienses*. Kje se knjiga hrani, če je sploh izšla, ni bilo mogoče ugotoviti,

morda gre zgolj za rokopis, ki pa je zabeležen v Čeferinovih biografijah. Podobno velja za Čeferinovo teološko knjigo *Questiones contraversarium fidei*, ki naj bi izšla posmrtno leta 1680. Jezuit **Andrej Batič** (Battig (1836–1702) je bil osem let mlajši Čeferinov sodobnik. Njegove biografije ga označujejo kot latinskega pesnika, a razen naslova dveh njegovih publikacij *Lycaem Sapientiae Martis gymnasium* (Gradec 1670) in *Laus Sapient ex Saceo Codice deprompta* (Gradec 1671), ni bilo do objave njegovega življenjepisa v Novem slovenskem biografskem leksikonu (zv. 2, 1917) nič drugega znanega. Leta 1668 je bil vpisan na Ferdinandeumu v Gradcu **Johannes Klopetic**, z navedbo, da je Goritiensis ex Salcanensis in označbo, da je *poeta*.

Naslednji solkanski latinski pisec je mnogo bolj poznan **Janez Marija Žbogar** (Johannes Maria Sbogar). Pripada drugi polovici 17. stoletja, k baročnemu času, ki je pobudil k pisanju ne le nabožne pisce oziroma teologe, marveč tudi domoznance in drugače opredeljene. Po nekaterih objavah starejšega datuma naj bi bil v Solkanu rojen tudi prvi goriški kronist jezuit Martin Bavčer. Kasnejša odkritja so popravila to zmoto. Bavčer je bil rojen v Selu na Vipavskem, 11. novembra 1595.

V drugi polovici 17. stoletja sta bila rojena v Solkanu dva zdravnika, in sicer **Ivan Štefan Zanutič** (Joannes Stephanus Zannutti tudi Zannutti) oziroma Zanutig, kot so takrat ta prii-

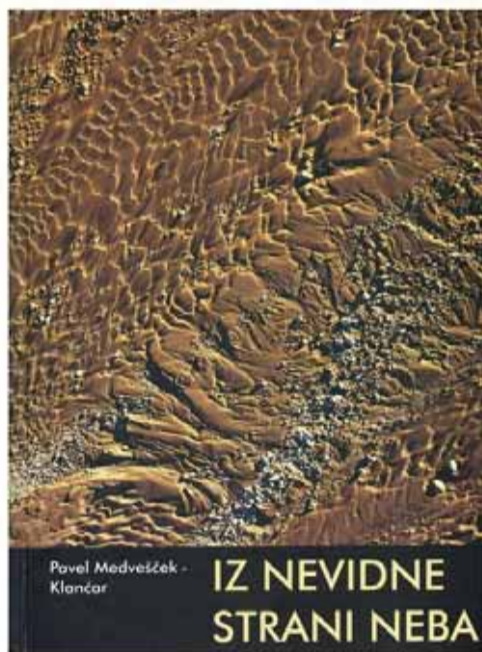
mek zapisovali v solkanske matične knjige, in **Franč Ksaverij Bensa** (Franciscus Xaverius Bensa).

Iz poškodovane matične knjige v solkanskem župnijskem arhivu za čas med letoma 1655 in 1692 ni mogoče ugotoviti, da bi bila rojena v Solkanu. Le za Benso bi, po nepopolnem podatku iz poškodovane knjige, sklepali, da je bil rojen sredi leta 1668. Oba sta bila strokovna pisca in sta del življenja preživela na Dunaju. Zanutič kot univerzitetni profesor in dvorni zdravnik, Bensa pa je opravljal zdravniško prakso.

Zdravnika in zdravstvena pisca **Marko Anton Plenčič** (Marcus Antonius Plenciz) in **Anton Mihelič** (Antonius Michelitz) pripadata 18. stoletju. Med vsemi latinskimi pisci, rojenimi v Solkanu, je Plenčič daleč najbolj poznan in so se mu s spominsko ploščo (postavljeno leta 1967) in s poimenovanjem trga oddolžili tudi rojaki.

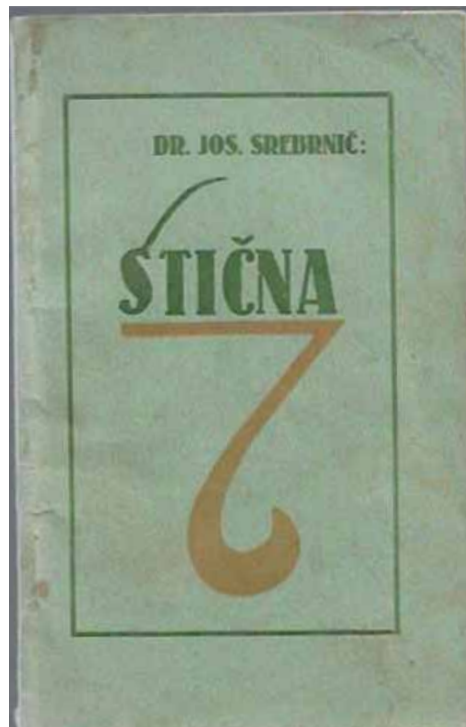
Anton Mihelič je bil za čas življenja pa tudi kasneje po svojim delu bolj poznan v svetu kot v domačih krajih. V arhivu dunajske univerze je te temeljne podatke Miheličevega življenja odkril pred desetletji zagrebški zgodovinar medicine prof. dr. Lavoslav Glesinger.

Nekoliko dlje smo se zaustavili pri solkanskih latinskih piscih predvsem zato, ker je bilo njih delo javnosti manj poznano in še do danes ne povsem raziskano. Morda je še kateri solkanski rojak tja do sredine 19. stoletja obogatil svoje življenje z objavo književnih

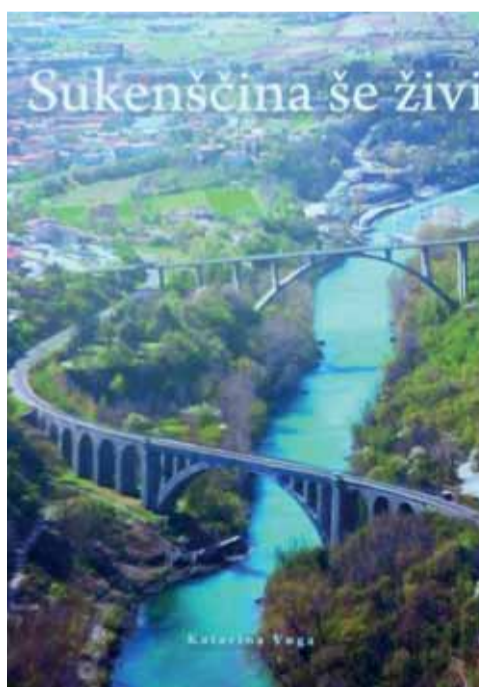
in strokovnih del v tujih jezikih. Podrobnejše raziskave bodo lahko odkrile dotlej še kako nepoznane osebe.

Pol stoletja za zadnjo objavo Antona Miheliča je bil **Andrej Komel** (1829–1892) prvi Solkanec, ki se je v javnosti oglasil v slovenskem jeziku. Pod vtisom narodnoprubudnega delovanja je kot avstrijski častnik med službovanjem v Čedadu spoznaval svet Beneške Slovenije in zanimala ga je v dopisih, ki so jih objavljale *Novice* (1852), vloga slovenskega jezika v vsakodnevem življenju tamkajšnjih Slovencev. Kasneje se je povsem posvetil slovenskemu vojaškemu jeziku, ko je prevajal vojaške učbenike in vojaško zakonodajo v slovenski jezik in velja za utemeljitelja slovenskega vojaškega jezika. Za Komelom se med solkanske pisce uvršča pisateljica in pesnica **Pavlina Doljak** (1854–1901). Rodila se je sicer slovenskim staršem v lombardijski Paviji. Kot sirota je svojo mladost preživljala v Solkanu pri stricu Matiji Doljaku in Solkan je imela za rojstni kraj. V

Solkanu je delovala pri delu tamkajšnje čitalnice, ki jo je skoraj od začetka vodil njen stric Matija. Doljakova vnukinja je bila redovnica karmeličanka **Doloroza Franko** (1898–1978), v slovenščino je prevajala nabožno literaturo, enake vsebine je bila tudi poezija, ki jo je pisala. Pesnik je bil tudi Doljakov pravnik Branko Jeglič (1903–1920), rojen v Gorici, prijatelj pesnika Srečka Kosovela. Ni bil solkanski rojak, zato v ta zbornik ni bil vključen. Pač pa je v njem našel mesto literarni teoretik in visokošolski profesor **Igor Saksida** (1965), vnuk Bogdane Saksida, vnučkinje Matije Doljaka.

Duhovnik in kasnejši škof na otoku Krku **Josip Srebrnič** (1876–1966) in politik **Jože Srebrnič** (1884–1944) sta bila soimenjaka, življenjska pot pa ju je vodila po povsem različni smeri. Starejši Josip Srebrnič je bil teolog, škof na otoku Krku, visokošolski profesor, pisec in urednik; pisal je tudi v hrvaščini. Jože Srebrnič pa je objavljaj politične članke kot aktivni član komunistične stranke Italije in Slovenije ter kot partizanski borec. Njegovo rokopisno besedilo, v njem se je ukvarjal s starejšo slovensko zgodovino, se je v času pred drugo svetovno vojno, ko je bil pod strogim policijskim nadzorom itali-

janske policije (zapornik in interniranec), izgubilo. Pravniki dr. **Josip Bitežnik** (1891–1960) je deloval po prvi svetovni vojni v krščansko socialnem gibanju na Primorskem, kasneje pa v organizacijah primorske emigracije v Jugoslaviji. Njegova knjiga

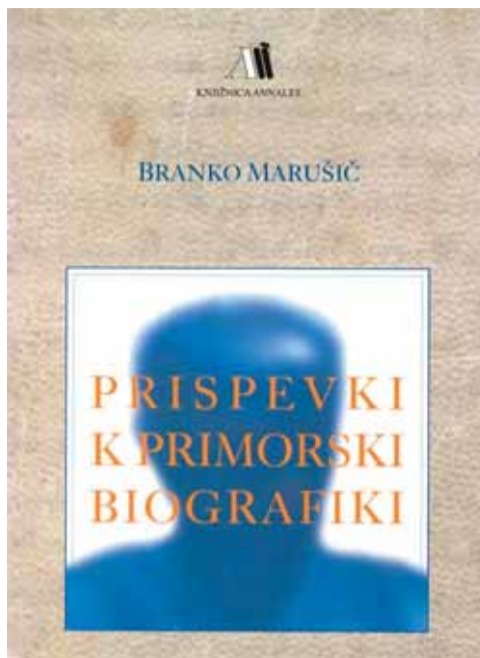
Nove postave (1930) je nastala iz nujne potrebe, da se Slovenci v Italiji seznanijo z italijansko državno zakonodajo. V krščansko socialnem gibanju je sodeloval tudi **Avgust Čuk** (1898–1962), profesor zgodovine, njegovo publicistično delo ni zelo obsežno. Bil je sovrstnik filozofa dr. **Klementa Juga** (1898–1924) in zdravnika dr. **Franca Marušiča** (1901–1965). Klement Jug, utemeljitelj sodobnega alpinizma pri Slovencih, se je s svojimi objavami uvrstil med vodilne predstavnike slovenske planinske literature. Zdravnik Marušič pa je objavljaj zdravstvene prispevke in članke s področja filatelije. **Savo Klemenčič** (1902–1988), sin slikarja in lutkarja Milana, se je posvečal gledališču in lutkarstvu. Do svojega rojstnega kraja je do konca življenja izkazoval posebno naklonjenost. Uradnik Jakob Prek je služboval v Solkanu, kjer se mu je rodil sin **Stanko Prek** (1915–1999), ki se je uveljavil kot glasbenik, zlasti kot učitelj kitare in publicist. Uradnik pri solkanski mizarški zadrugi je bil oče

srbsko-slovenskega arhitekta **Nikolaja Šerčerja** (rojen v Solkanu 13. februarja 1911, dan in kraj njegove smrti nista znana). Pisal je eseje o arhitekturi.

Literarni zgodovinar, filozof in kot Ahac organizator primorskega partizanstva **Dušan Pirjevec** (1921–1977) ni izhajal iz znane solkanske družine Mozetič, kar piše v enem izmed njegovih življenjepisov. Mozetiči so bili namreč lastniki stavbe, v kateri je bila ustanovljena solkanska čitalnica. Pirjevčeva mati, učiteljica Iva Mozetič, je bila rojena v Pulju. Njena družina si je ustvarila dom na južnem koncu takratnega Solkana, ki danes sodi k Novi Gorici. Na Dobrovem rojeni **Miro Simčič** (1921–2008) pa je deloval kot enolog, snovatelj modernega vinogradništva, zlasti na območju Brd. V Solkanu si je ustvaril dom po poroki s Solkanko Tatjano Terpin. Sredi dvajsetih let 20. stoletja se je v Mirnu pri Gorici rodila **Marta Ferfolja** (1926–2019), ki je kot mlado dekle vstopila v partizanske vrste in je delovala predvsem v partizanski tiskarni Slovenija na vojskarski planoti. Svoje doživljanje boja je strnila v knjigi spominov *Tiskarna v gozdu. Moja življenjska pot*. V Solkanu živi od leta 1955, ko se je poročila z ekonomistom Jožetom/Pepijem Bitežnikom. **Emil Smole** (1927–1982) je bil utemeljitelj moderne službe varovanja kulturne in naravne dediščine na dobršem delu Primorske. Zadnje desetletje življenja je preživel z družino v Solkanu. Generacijsko bi sem sodila **Srečka Černe Artač** (1925–1920), ki je še ob koncu življenja izdala pesniško zbirko *Drobtinice življenja* (1919). Tudi časnikar **Lojze Kante** (1931–

Priloga

2015) si je po poroki s Solkanko Emico Bensa izbral ženin rojstni kraj za svoje stalno prebivališče. Pravniki **Tomaž Marušič** (1932–2011), avtor domoznanskih in pravnih del, rojen v Solkanu, je izhajal iz stare solkanske družine, tako kot tudi njegova brata, zgodovinar **Branko Marušič** (Gorica, 1938), avtor večjega števila knjig, in krajinar, zaslužni profesor ljubljanske univerze **Janez Marušič** (Ljubljana, 1939), avtor knjige *O krajini, ustvarjalno varstvo sveta* (2020). Tudi **Pavel Medvešek** (1933–2020), ki ga zaznamuje kar nekaj ustvarjalnih področij, poleg slikarstva (grafika), tudi konservatorstvo in zlasti narodopisje, je bil več desetletij prebivalec Solkana. Podobno zdravnik **Vasja Klavora** (1936) si je v kraju, kjer je bilo eno središč dogajanj v prvi svetovni, o čemer je pisal v svojih knjigah, ustvaril dom. S poroko je stalni prebivalec Solkana postal tudi **Ivo Hvalica** (1936), gradbenik, a predvsem politik in državni poslanec ter pisec knjige spominov. Solkanka po kraju rojstva je pesnica in publicistka, v Kopru živeča, **Tatjana Malec** (1936). Leta 1939 pa so bili rojeni arhitekt, urbanist in politik **Tomaž Vuga** (1939), avtor temeljite knjige *projekt: Nova Gorica* (Ljubljana 2018), slavistka in raziskovalka solkanščine **Katarina Vuga**, potem tudi magister strojništva, publicist in književnik **Lucijan Vuga** (umrl leta 2006). Bil je solkanski korenin in je del življenja preživel v Solkanu. Življenjska pot je v Solkan pripeljala elektrotehnik **Karla Skrta** (1938), ki se posveča literarnemu pisanju ter ekonomista in univerzitetnega učitelja in pisca visokošolskih učbenikov **Franca Bizjaka** (1942). Tudi **Boris Jug** (1943–2005) je deloval v inženirski stroki, a se je pogosto zatekal k poeziji in jo zbral v pesniški zbirki *Me čutiš, beseda?* (2002). Slovenski pesnik **Vili Stegu** (1943–1989), rojak je s Prema pri Ilirski Bistrici, je živel v Solkanu tri leta (1970–1973) kot duhovnik. Mnogo let pa (1986–2013) je duhovniško službo v Solkanu opravljal **Vinko Paljk** (1952), ki je ureja, izdajal in pisal za krajevno župnijsko glasilo. Tudi strojni inženir **Dušan Rusjan** (1945–2016), publicist in organizator šaha na Goriškem, je s poroko z biologinjo Vanjo Poberaj postal Solkanec. Urednik, pisatelj in prevajalec, dobitnik Prešenove nagrade za življenjsko delo, **Aleš Berger** (1946), si je Solkan izbral za svoje novo domovanje. Plodovit in kritično razmišljujoč pisec je arhitekt in publicist **Vinko Torkar** (1947). V prvi vrsti pesnik **Darko Komac** (1948) pa je razpet med sredozemskim Solkanom in rojstno alpsko dolino Bavšico.

V velikem številu in v dejavnosti »solkanskih« piscev zadnjih treh desetletij se zrcalijo

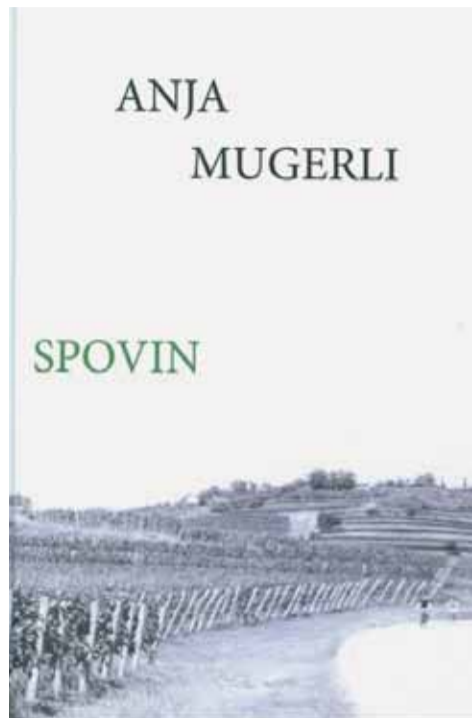
tudi demografske spremembe in intelektualna podoba kraja. Kažejo pa se tudi medsebojni vplivi Solkana in Nove Gorice, ki dajejo razmerju mesto in okolica posebno in značilno lokalno podobo. Zagotovo je arhitekt in esejist **Goran Arh** (1951) v starodavnem zidovju Solkana našel več spodbud za svoje ustvarjanje kakor v Novi Gorici, ki nima tiste patine časa. Pisateljica, zlasti prispekov za otroke in strokovnih prispevkov s področja lesarstva, **Darinka Kozinc** (1953), se je preselila v Solkan, ko je imela že trdno začrtano ustvarjalno pa tudi pot družbenopolitične delavke. **Silvana Furlana** (1953–2005) in **Jožeta Dolmarka** (1953) je že zarana privlačil film. Furlanu je prezgodnja smrt prečila izpolnitev mnogih načrtov. Dolmark

pa se posveča filmski kritiki in vzgoji na visokošolski stopnji. **Boris Šavle** (1954) je začel v diplomaciji, nato pa organizatorstvu in publicistiki. Diplomirani in poklicni novinar **Anton Gomišček** (1954), je po večletnem delu v nekaterih medijskih hišah prešel v svobodno novinarstvo, vsebinsko usmerjeno predvsem v kulinariko in v turizem. Poezijo in prozo objavlja ekonomistka **Miranda Brataševc** (1961). Slavistka in pesnica **Vita Žerjal Pavlin** (1963) je doktorirala iz slovenske literarne zgodovine. **Sabina Vostner** (1964) pa ni le pesnica, marveč tudi glasbenica, izpoveduje se v svojem maternem jeziku, v ruščini, in tudi v slovenščini. Prozo pa piše **Anja Mugerli** (1984) in ima že tri samostojne

objave, in sicer za zbirko proze *Zeleni fotelj* (2017), roman *Spovin* (2018) in prav tako prozno zbirko *Čebelja družina* (2020). Zanj je prejela nagrado za književnost Evropske

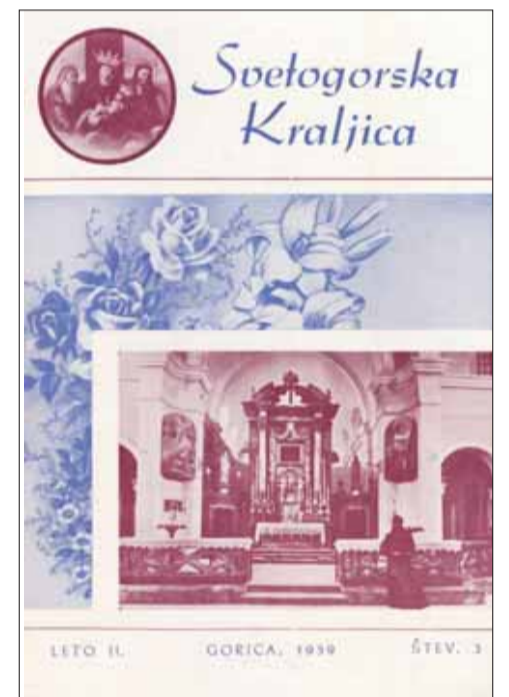
unije. Med strokovne pisce uvrščamo doktorico kemijskih znanosti **Ksenijo Šinigoj** (1953), profesorico na ljubljanski veterinarski fakulteti, rektorja novogoriške univerze prof. dr. **Danila Zavrtnika** (1953), profesorja na ljubljanski Fakulteti za šport, dr. **Antona Ušaja** (1956), ki se ukvarja s problemi treninga pri športnikih. Sem uvrstimo še družinsko zdravnico, primarijko **Majo Pavlin Klemenc**, njenega soproga, zdravnika in univerzitetnega učitelja, prof. dr. **Matjaža Klemenca** (1960), izredno profesorico na ljubljanski Akademiji likovnih umetnosti **Miladi Makuc Semion** (1955) in pravnico dr. **Tanjo Vuga** (1978). V nekoliko mlajšo gene-

racijsko skupino sodijo tudi zdravnika: travmatolog **Marko Jug** (1974) in kardiolog **Borut Jug** (1975), oba doktorja medicinskih znanosti in strokovna pisca. Mikrobiologinja **Alja Margon** (1977) je bila raziskovalna asistentka na univerzi v Bologni. Univerzitetni profesor ekonomist **Aljoša Valentinčič** se posveča kot publicist gospodarskim temam. Na področju humanistike deluje kot etnologinja in konservatorica **Eda Drašček Belingar** (1960). Univerzitetna in visokošolska profe-

sorja sta poleg omenjenih statističarka dr. **Katja Lozar Manfreda** (1972), izredna profesorica na Fakulteti za družbene vede, in jezikoslovec dr. **Franč Marušič** (1974), na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici. Zgodovinar dr. **Jernej Vidmar** (1974) je srednješolski profesor, zgodovinarica dr. **Kaja Širok** (1975) pa je bila direktorica muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani. Gledališču se je posvetila **Martina Mrhar** (1967), dramaturginja Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici. **Boštjan Vuga** (1966) je svetovno uveljavljeni arhitekt, poleg drugega je tudi soavtor vodnjaka na Trgu Jožeta Srebrniča v Solkanu, postavljen je bil ob tisočletnici prve omembe Solkana (1001–2001). Kot kritik slovenske kulturne tvornosti ima v slovenskem prostoru utrto pot **Ana Geršak** (1983). Izpovedni knjigi *Iskrena* (2018) in *Doživeta* (2019) je napisala profesorica telesne vzgoje **Zarja Trkman** (1943), rojena Klanjšček. S tem ta pregled piščih iz Solkana še ni končan, saj se je na primer starejšim pridružila študentka komparativistike **Jasna Reščič** z mladinskim fantazijskim romanom *Mrzlica*. Knjiga je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi (2019).

Od leta 1994 izhaja *1001-solkanski časopis*, ki je pobudil publicistična nagnjenja pri nekaterih prebivalcih Solkan, da s svojim zanimivim pisanjem radi polnijo strani krajevnega glasila, ki je do meseca maja 2019 izšlo

v stotih številkah. Izstopata zlasti pisca **Miran Brumat** in **Andrej Černe**. Poleg omenjenega krajevnega časnika, ki izhaja štirikrat na leto, pa sta izhajali v Solkanu župnijsko glasilo *Eno srce...* in od leta 1981 dalje glasilo osnovne šole *Solkanska sapica*. Gledališke liste so izdajala tudi gledališča, ki so imela sedež v Solkanu. Prav na meji med Solkanom in Novo Gorico se nahaja uredništvo priložnostno izhajajoče revije »dobrih zgodb« z naslovom *Navdih*. Svetogorski frančiškani pa objavljajo revijo *Svetogorska kraljica*. Goriški muzej, ki ima svoj sedež v Solkanu, redno objavlja zbornik *Goriški letnik*. V Solkanu je imelo prvi sedež uredništvo glasila *Nova Gorica*, prednika današnjih *Primorskih novic*. Bilo je to davnega novembra leta 1947.

Branko Marušič

*Dopolnjeni ponatis članka iz Koledarja Goriške Mohorjeve družbe za leto 2020 (str. 197–203).

Silvana Boltar – dolga leta solkanska učiteljica

Foto: Damir Ipavec

Luč sveta je Silvana zagledala 16. junija 1926 v hiši mizarja Franca Juga v Solkanu. Njena mati Fernanda je bila švicarskega rodu, živila pa je dalj časa v Trstu. Tako je poleg solkanščine Silvana poznala tudi tržaško naravno govorico

Že od malega je govorila, da bo postala *maestra*. Ob šolanju na učiteljskišči v Gorici se je pod strokovnim vodstvom naučila igrati tudi na violino. V mlajših letih sta s kasnejšim življenjskim sopotnikom Pepitom Boltarjem v skupini treh glasbenikov igrala na sobotnih plesih v dvorani krajevne skupnosti. Ko je postala mama dvema otrokoma, Mirjam in Valterju, za to ni bilo več časa.

Po končanem šolanju je poučevala v različnih krajih na Primorskem: najprej v Ga-

brjah pri Mirnu na italijanski strani, potem v Čepovanu, Bukovici, Desklah, na Rafutu. Na delo se je vedno vozila s kolesom, dokler se ni za stalno zaposlila v rodnem Solkanu.

Kako se Silvana spominja svoje poroke, mi je povedala, ko sem pripravljala svoj prvi zbornik v solkanščini, ki je vseboval tudi besedilo o nogometnih tekmah v Solkanu, ko je igrala nadvse priljubljena ekipa Volga:

Kajšon pomjøn sã äldje dajeli fucbalu, je narbol videt sãs tega, kar je povjela na Suckenka, ki je stala na Placi. Porčila sã je na nedjälju. Po poruäki jäh je tata povabu sãs taksitãm na kusilo u Ljubljãnu an pole nej bi sã peljali na Bled. Ma po kusili u Sloni jãm je povu, da muäre jat še prej na partidu, sa je u Ljubljãni jãgrala Volga. Tãmladve s'ga mogli čakati, da je pãrsu nazaj an šele potle, pãr tãmi, sã šli na Bled, ma cãrkvã na srjadi jezera nisã vidli, sa čeres ni uäzu nobedãn več. Ta Placarka je tudi tiskati, kãr je bla že šaldu okruägla, šla sãz muäžãm navivat na kampo; an glih tistu nuäč jãm je u Obluäkarjevi hiši pãrjuäkala na tã svjät hči Mirjam.

Silvana je poučevala na Osnovni šoli Solkan od 1. septembra 1948 do upokojitve leta 1979. Ko se je zaposlila, je bila šola v pravem razsulu. Ker sem jo obiskovala kot učenka od leta 1945 do 1952 tudi sama, vem, da se je ogrevalo še z železno pečjo, da je bila oprema dodelana, stene okrušene..., a vzdusje na šoli je bilo kljub vsemu zelo ustvarjalno.

Njene kolegice so bile Bogdana Saksida - Frankava, Marica Černe, Barbara Šinigoj, Ema Segala, Jelka Ivančič, Mira Zrinšek,

Ob dveh tako pomembnih obletnicah se seveda spodobiti zarezati v ogromno torto. Solkan, 21. 10. 2016.

Ljudmila Rosič, Vera Mokrin, Agata in Jožko Nanut ... Marica Nakrst, s katero sta vzpostavili pristen odnos. Marici je bila Silvana najboljša pedagoška svetovalka. Pedagoško znanje je Silvana osvojila na učiteljskišči v Gorici, Marica pa je dokončala gimnazijo, seveda brez tovrstnega znanja. S Silvano sta skupaj pisali priprave, saj sta leta 1962 učili paralelki v 2. razredu. Za Marico je to bila najboljša učiteljska šola.

Učiteljski poklic je Silvana opravljala z dušo in srcem. Bila je izredno delavna, ni ji bilo težko ostajati na šoli tudi ves dan. Vrsto let je na šoli izhajalo odlično glasilo Solkanska sapica. Silvana je skrbela za tehnično izvedbo: tipkala je članke, ciklostirala na zastarele naprave..., a Sapica je živela in obujala utrip šolskega dogajanja.

Pogosto je poudarjala, kako najbolj uspešno obvladati v razredu živahen otroški direndaj. Ob preglasnem govorjenju učencev je nenadoma umolknila. Prav kmalu se je razred umiril in čakal, kaj se bo zgodilo. In takrat je vedno povedala kaj takega, kar je otroke pripravilo k poslušanju.

V šoli se dogaja veliko zanimivega in prav delo z mladimi tudi učitelja ohranja mladega. Spominja pa se, da je enemu od zelo nagajivih učencev enkrat prisolila zaušnico. Naročila je učencu, naj doma pove mami, zakaj jo je dobil. Naslednji dan je na njeno vprašanje povedal, da mu je mama dodelila še eno klofuto. Ko sta se kasneje z njegovo mamo srečali, se ji je opravičila, ona pa njej, ker je njen sin v šoli delal nered.

Bognedaj, da bi se to zgodilo danes! Na šolo bi na pobudo staršev prišel najmanj psihater, mediji pa bi o tem nadvse obširno poročali! (op. avt.)

Za nekega drugega učenca pa ji je oče, sicer zdravnik, svetoval, naj njegovemu živahnemu sinu prisoli kakšno za uho, če ji bo delal sive lase. Pojasnila mu je, da je njegov sin zelo ubogljiv, zlat otrok. Oče se je potožil, da počne same vragolije, enkrat se je šel februarja celo kopat v Sočo. Silvana mu je v smehu priznala, da je v najstniških letih to počela tudi sama. In to nadaljuje njen pravnik Nejc Polenčič, vrhunski kanuist.

Med letoma 1969 do 71, ko je s šole odhajal ravnatelj Stojan Fakin, je bila dve leti vd ravnateljica; nikakor ni hotela prevzeti na šoli vodilnega mesta, saj bi se potem morala odpovedati svojim ljubljanim učencem. Ko je leta 1971 prevzel mesto ravnatelja Peter Žigon, je šolsko poslopje počasi dobivalo novo podobo. Slikar Nedeljko Pečanec je skrbel za notranjo podobo šole. Spominjam se let, ko so bila v šolski avli nešteta razstavna dela slovenskih slikarjev. Danes je

Osnovna šola Solkan ena izmed najbolj urejenih šol v Sloveniji z vrsto priznanj na različnih področjih.

Ko se je Silvana v 53. letu upokojila, je zelo pogrešala otroško živahnost. Vesela pa je bila povabil svojih nekdanjih učencev na okroglo obletnico. Rada se spominja, ko so jo ob njeni devetdesetletnici povabili prvošolci iz leta 1956/57, ki so praznovali svojo 60-letnico, na skupno večerjo v Sabotin. Tu so ji izročili lično mapo s posvetilom, skupinsko fotografijo in seznam vseh učencev, prisotni so se tudi podpisali.

SILVANI BOLTAR

TA RAZRED, TEBI DOBRO ZNAN,
ŽIVI PO SVETU RAZMETAN,
SEM RAZTRESENE SOŠOLCE ZBRAL,
NE VSEH – A KADAR SREČAŠ TE,
TI SREČE POLNO BO SRCE.

S Silvano sva se zblížali v njenih poznih letih, in sicer v društvu osteoporotikov, ki je bilo pod takratnim vodstvom Magde Rajer zelo dejavno. Ob dnevu žena ali pred novim letom smo se bogatili ob kulturnih programih in poklepetali ob skupnih večerjih. Rada se je udeleževala organiziranih izletov na različne konce. Vsako leto smo okrog martinovega odhajali v Strunjan; ob tem času je bil praznik kakijev in ta odlični jesenski sadež je privabil na Obalo veliko turistov. Spominjam se tudi večkratnega skupnega letovanja na Hvaru, kamor smo potovali z ladjo. S Silvano sva se občasno družili tudi ob kavici, bodisi na njenem 30-letnem domovanju na Rafutu ali pa v Perli, kjer sva se radi posladkali tudi s kakšno tortico.

Zadnje leto je Silvana zaradi poškodbe kolka in oslabiljene gibljivosti v Domu starejših v Novi Gorici. Še vedno rada kaj prebere, predvsem iz Solkanskega časopisa, ki ga redno finančno podpira, pa tudi križanke jo še privlačijo. Razveseli se vsakega obiska, skoraj vsak dan sta pri njej Mirjam in Valter. Kadar jo obiše kolegica Marica, se pogovarjata o dogajanju na šoli, kar hrani Silvana v odličnem spominu. Nič nenavadnega, saj je bil v njenih 95 letih to čas najbolj ustvarjalnega obdobja.

Hvala, Silvana, za globoko ljubezen do učiteljskega poklica! Takih učiteljev bi bili veseli posebno danes.

Katarina Vuga,
foto: iz Silvaninega arhiva

Učilnica v Solkanu (nad AMD-jem), Silvana Boltar z učenci 2. a razreda v šolskem letu 1957/58. Prav te učilnici se je Silvana Jug leta 1948 poročila.

Jezikovni kotiček

Narobe

Je veliko za videti.

Dosti več ni za pričakovati.

Če imamo za razrešiti...

Šel je povedati novico...

Bom mogla k zdravniku.

A bi upali priti popoldne?

V prihodnje bomo mogli pripraviti

Naš najizkušenejši tekmovalec

Eden od najpriljubljenejših pevcev

najmnožičnejši pojav

na najstrmejšem delu

Bo vlada izvajala ukrepe doslednejše?

Potem izstavljajo bolj zahtevnejše račune

Prav

Je veliko videti.

Dosti več ni pričakovati.

Če moramo razrešiti...

Šel je povedat...

Bom morala... (nujnost)

A bi lahko (mogli) priti ...?

... bomo morali...

... najbolj izkušeni ...

... najbolj priljubljenih ...

... najbolj množičen ...

na najbolj strmem ...

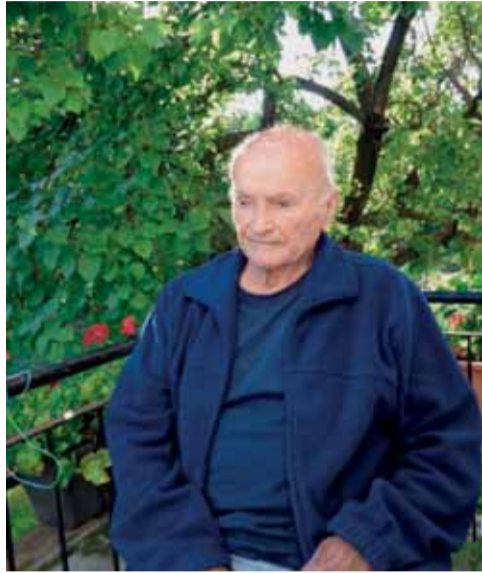
... bolj dosledno

... bolj zahtevne ...

Marja Kolenc

Pepi Božjak Muakca

Znane solkanske družine smo običajno bolj poznali po domačih poimenovanjih, tudi zato, ker je bilo kar veliko družin z enakimi imeni. Tako tudi za Jožefa Draščeka, pred letom preminulega Solkanca, ki ga pogrešamo tudi zato, ker je nadomeščal pravi solkanski leksikon.

Pepi 90-letnik, foto K. Vuga

Nadimek *Božjak* izvira iz časa daljnega Pepitovega prednika. Ko je po vasi potekala procesija, se je za nošenje križa potegovalo kar veliko krajanov. Končno je nekdo odločil, naj ga nosi *kar božjak*, češ da je najbolj pobožen. In tako je poimenovanje *Božjak* ostalo do današnjih dni.

Muakca pa naj bi po eni od pripovedi dobil zato, ker je bil kot mladenič zelo lep in so mu prijatelji govorili, da ima lica ku *muakca*.

Po pripovedovanju Antona Boškina je Pepi dobil nadimek *Muakca* zaradi rožičeve moke. Prva leta po priključitvi je močno primanjkovala hrana. Dobila pa se je rožičeva moka. Tako smo ob vračanju z gimnazije v Šempetru v trgovini Štrukelj na Rafutu kupili rožičevo moko. Servirana je bila v ročno zvitem *škartocu* iz rumenega papirja, izdelanega iz slame. Usipali smo jo v razprto dlan in se za silo odteščali. Tudi Pepi je kupal rožičevo moko, jo jedel in pri tem govoril: »*Tu je šele muakca!*«

Ob njegovi 90-letnici je bil v našem časopisu izčrpen članek o Pepitovi življenjski poti. Povzemam nekaj zapisov iz takratnega besedila.

Najlepše spomine ima Pepi na Sočo, saj stanuje v neposredni bližini te prelepe smaragdne reke. Kot *muloti* so se radi šli *pod-*

nače (potapljanje), plavali čez Sočo, pa tudi do Pevmice. To so tudi ponovili, a Pepi je potem največkrat moral pomagati pri delu na zemlji.

Rad se spominja, kako sta s *Tonitom Kurincem* izdelovala *batele* in potem uživala v veslanju po deroči Soči. Starejši Solkanci, kot *Lerči*, *Vence Kamelčev*, so imeli svoje sandoline spravljene pri *Pubiti na pompi*, kjer se je črpala voda za lokomotive na postaji. *Muloti* so si *batele* sposojali, a so potem morali odnesti barke lastnikom.

Pepi je imel v spominu vrsto anekdot v zvezi s Sočo. Ena od teh:

Pər Barki na Suəči sə Toni Kurinc an Pepi mjəli ən barkuən. Ma əndan, kər sə šli dol, da bi sə uəzili, ga ni blo več tam. Čjə je! Plavali smo do Podgorə an smo vidli, da je bla barka pred jəzəm na suhəm, pər nej hiši.

Morda bo na sliki med nekdanjimi kopalci kdo koga prepoznal, foto: iz arhiva P. Božjaka

Gospej smo rekli, da je barka naša an če ju lohkor odpeljemo. Ni govora, tjəla je 200 ljər. Šli smo damu, ma ponoči smo zaplavali do barkə an barka je pəršla nazaj h Barki

Pepi je večkrat poudarjal, da če bi bil še enkrat mlad, bi spet delal barke, saj ga je vedno skominalo, ko je gledal kajakaške tekme.

Ob takratnem pogovoru mi je poklonil sliko mladih kopalcev, ki so se radi družili ob Soči. Obljubila sem, da bomo sliko enkrat objavili v časopisu, a sem jo potem nekam založila. In prav zdaj mi je ponovno prišla v roke, tako da bo končno zagledala beli dan.

Andrejev sin Marko je po prihodu z osnovne šole v Novi Gorici povedal, da je šel njihov razred peš na ogled vodovoda Mrzlek. »*An tam vam je Pepi Muakca razkazu, kəkuə pompajə uədu səs Suəčə.*« mu je rekel Andrej. Čez nekaj dni so pisali prosti spis o tem dogodku. Marko je napisal, da jim je Pepi Mokca (ni napisal v narečju) razkazal delovanje vodovoda Mrzlek. Učiteljica Silva Velikonja ga je nekega dne med odmorom ustavila na hodniku še z dvema učiteljicama in mu naročila: »*Marko, povej, kdo nam je razkazal vodovod Mrzlek!*« In Marko je takoj rekel: »*Pepi Muakca.*«

Pepi nam zelo manjka. Bil je živa legenda o dogajanjih med drugo svetovno vojno v Solkanu, o pobiralcih železa, poznavanju Soče in njenih skritih kotičkov, veliko je bral, bil je zelo razgledan. Ko je izustil kako anekdoto, je bil zelo resen, na koncu pa je prasnjal v smeh in vse potegnil za sabo. Z obiska pri njem si vedno odšel dobre volje. Z izgubo Pepita pot na Jez ni več taka, kot je bila, ko je posedal pred hišo pod košatim *jərmulinəm*.

Katarina in Andrej

Sukenski most po sukensko

O sukenskem mostu je blo že dosti zapi-saniga, narveč u bukvi *Kamniti velikan na Soči* od Gorazda Humarja. Bom pa še jəst zapisu od mosta kaku štorju, ki je bla če an səm tudi u našəm časniki, doložu pa bom še ənpar novih.

Med uəjsku sə varvali most taljanski vojaki, ki sə spalı u štačjuənarški hiši na ljevəm brjəgi Suəče pod Sabutinəm. Dənəs tə hišə ni več, sa je bla posujta 29. julja 1944, kər sə angloamerikanski eroplani bombardjərali sukenski most. Po bombardjəranji səm vidu nih sedəm vojaku, ki sə rənjəni ležali na nosilah pred Dročavu kletjuə an čakali na rešılca. Prnesli s'jəh səmi vojaki, sa je bla cjestə pruəti Goriščeki puhna kəmnu an korcu. Umrou ni nobedən od vojaku an tudi nobedən od domačinu.

Sukenski most je biu bombardjəran kar sedəmkat. Ob zadnjəm bombardjəranji marca 1945 je adna od bomb neeksplođjərana prevrtala lok u drugi trečini mostu pruəti Plavam. Druga, bol mejhna, je zadjəla ruəb mosta na sjəvərnı strani an odlomla ənkuəs ograjə, ki je zletjəla u Suəču. Tuə je drago koštalo fantiča Lidjota Trpina, ki je padu u Suəču an sə utopu. Tiskat səm biu polok. Blo nas je nih osəm fantu, ki smo metali kəmnə səz mosta u Suəču. Lidjo, narbol mlad, je zvalu təvənči kəmnə, ki ga je səz ruəba mosta potəgnu za sabu, da je padu u Suəču. Lidjota sə nejdli šėle po ənpar dnevah na Jezi u Sračcah.

Po nem cajti je padu səz mosta an sə utopu ən taljanski željəžəncə, ki je stau səs familju u prvi kaželi pruəti Plavam. Padu je ukop səs kuələm. Pepi Muakca mi je pravu, da je biu polok, kər sə dosti bol kəsno zuljəkli

səs Suəčə tudi kuəlo. Ostalo je popunama cjeło, ku kromjərano, sa je suəški pjəsk spucu dol usu farbu.

Pər drugi kaželi u Potsabutini sə mjəli Njəmci posebən cuh səz montjəranim kanonəm za granatə kalibra 283 mm K5 (eisenbahn). Vagu je kar 218 ton. Skrit je biu u tuneli pruəti Plavam. Njəmci ga nisə mogli odpeljat pruəti Jesenicəm, zatuə ki je biu u Ajbi most posujt an s'ga šele po ənpar mjəscəh za silu zrihtali Angleži səz željəznu konštrukciju.

Pruəti Gorici pa cuh tudi ni mogu zaradi sukenskiga mosta, ki s' ga Angloamerikanci səz bombardjəranjəm zrahrjali. Pred umikəm sə Njəmci mjəsto za granatə minjərali an ga təkua fərderbali.

Po konci uəjskə smo otroci hodili čeres tə most u Štamouə. Nih 500 metru bol dol sə bli amerikanski vojaki, ki sə zasədli Fonzarjavu vilu. Glədali smo, da smo bli tam cajti kusila, da smo lohkor prnesli damu kajšnə ostənkə ot kusila.

Sukencəm je angloameriška uprava pustila sjəčt drvə na sjəvərnı strani Sabutina. Na štačjuəni s'nam posuədli karel, da smo lohkor prpeljali drvə po šinah do Kaželantcə an jəh od tam prpeljali damu səz burelu.

Amerikanci sə radi lovili ribə u Suəči səz mulineləm. Ən dən je ən Amerikanc vrgu pot sukenskim mostəm ənpar ročnih bomb sifonarc u Suəču, da bi bol nalohko ulovu kaku ribu. Pepi Vuk an Feo Gomišček sə skočili pruəti Jezu an pod faružəm potəgəlna səs Suəčə več ku ən metər dugu oməmljenu trutu. Pepi ji je potəgnu skuəz guəpə an škrğə pas

od hlač an ju odnesu damu. Tata ju je narjəzu na fetə an ju razdelu tudi usim Placarjəm oku cjkərvə.

An še tuə, kar mi je pret cajtəm povu Dušan Bašin. Deset ljət po obnovi sukenskiga mosta ljəta 1937 je taljanski pilot səz dvjəpəruətnim eroplanəm Caproni prvi na svjəti sflru pot sukenskim mostəm pruəti Ruajcəm na eroport.

Pojasnilo k prispevku

Reportažo o Solkanskem mostu je opravila urednica Radia Prvi Špela Šebenik za oddajo naPOTki. Glavni poročevalec je bil Branko Belingar, ki je izčrpnno nanizal podatke o Solkanskem mostu. Moj prispevek pa je bil oris otroških spominov na ta most v solkanščini. Oddaja je bila na sporedu v nedeljo, 28. 11. 2021, ob 6.45 uri.

Andrej Černe

Branko Belingar in Andrej Černe, foto: radioprvi.rtvsllo.si

Solkan se prebuja

Že od mladih let so mi bile pri srcu drugače prikazane razstave, gledališke scenografije in umetniške inštalacije. Z namenom kontrolirane provokacije lahko vzbudimo razmišljanje o (ne)pomenu prikazanih stvaritev. Brez omenjanja gibanja dadaistov, ki so delovali tudi kot umetniška reakcija na tragedijo prve svetovne vojne, so se s provokativnimi nastopi borili proti nesmislu vojne in se predvsem norčevali iz ukapljenosti umetnosti. Čeprav je gibanje zamrlo, ko ni bilo več jasne meje med pravimi umetniškimi deli in satiričnim pretiravanjem, se je ohranilo kot nekakšno orodje, ki ga lahko razumni intelektualci uporabijo, ko poidejo vse možnosti racionalnosti. Na žalost ga pohlepnost potrošništva uporablja prevečkrat, postalo je stalnica v prodajnem marketingu, posredovanju informacij in politiki. Politikanti so postali namišljeni dadaisti, ki na odru urinirajo na publiko med deklamiranjem svojih zaslug za narodov blagor.

Prebral sem Torkarjev manifest Za preporod Solkana. Pika. Klicaj! Kruto in resnično. Vidno na vsakem sežnju solkanske prsti, kar je je sploh še ostalo. Bosonog *mulc* sem se lahko poistovetil z literarnimi junaki, s Klepcem, s Krpanom, s Svarunovim sinom Iztokom. Poceni tiskane knjige s povoščenimi platnicami morda še ležijo na podstrešju, zapuščene se oklepajo druga druge, da bi ohranile junake pri življenju. Obrabljene, zavihane platnice so čutile žareče otroške dlani in šepet mrmrajočih ustnic, ki so pomagale požirati besede, dokler ni zadnja črka pospremila vek v otroške sanje. Le kam ste se junaki skrili v mojem telesu, ne najdem vas v zgubanem obrazu, sivi bradi, ne v kalnih očeh, ne v počasnem tiktakanju srčnih zaklopk. Iščem v spominskih predalih, ne spomnim se, kdaj in kam sem jih pospravil, morda nalašč, da se bom sam pred sabo opravičeval in tolažil.

Pošteno sem oddelal štiri desetletja, izpostavljaj sem se v bivši domovini, tujini in naposled dvajset let hranil lipov list moje dežele v veri, da je prijazna, domača in brez slabih strani prejšnjega sistema. Mar res? Kontroveržno dejstvo je, da je socialistična ureditev veliko bolj skrbela za skupno družbeno, družbena aktivnost žensk je bila na visoki ravni, v šoli smo si medsebojno pomagali, solidarnost kot temeljno načelo je botrovalo našim odločitvam. V dobri veri, da smo pripravljeni za medsebojno pomoč za vselej podzavestno osvojili, smo jo s spremembo družbenega reda pometli pod predpražnik in ob vsakokratnem čiščenju obuval jo še bolj potlačimo. Apeliram na vojsko upokojencev, naj se pridruži pobudi za ožvitev Solkana, aktivno in prostovoljno, kot to delajo marsikje, tudi v sosednji Italiji. Veliko prostovoljcev sem srečal po svetu, ne bom pa pozabil nenavadne upokojene starejše voznice v Aucklandu na Novi Zelandiji, ki je na vprašanje, kako to, da vozi mestni avtobus v večernih urah,

odgovorila, da prostovoljno pomaga mladim šoferjem, da so lahko zvečer z otroki v družinskem krogu. Solkan se resnično pogreza v klavno predmestje. Če ga oživimo, bomo prebudili sami sebe, predvsem starejši potrebujemo občutek zadovoljstva, s prostovoljnim delom bomo prispevali k lepšemu, čistejšemu okolju, boljši komunikaciji, postali bomo manj sitni, manj godrnjavi in predvsem se bomo izognili očitkom mladih, da smo breme družbe.

Tudi naš mali mizarški muzej je v najtežjih kovidnih časih prispeval k prepoznavnosti Solkana in je za trenutek odprl vrata nove razstave v prazničnem decembru. Kar nekaj novinarjev tiskanih medijev se je oglasilo povabilu, obiskal nas je tudi naš župan in takoj smo mu navrgli nekaj solkanskih žaljev. Radio Robin, Radio Trst A in Radio Koper so posneli in predvajali zvočne zapise, tudi nacionalna RTV si je vzela čas in nas navsezgodaj postavila v vrsto, da smo zdrdrali čim več o našem kraju v direktnem prenosu.

S sodelovanjem našega društva, Goriškega muzeja, srednje lesarske šole, krajevne skupnosti in posameznikov smo uspeli postaviti zanimivo razstavo.

Z malo drugačnim pristopom bi radi pritegnili tudi mlajše obiskovalce, ki jim beseda muzej pomeni nekaj zaprašene in nezanimivega, zato smo uporabili tudi načine predstavitev, ki so njim bolj dojemljivi. Če so stara orodja v delavnici in razstavljena pohištvo predstavljani v resnični, fizični obliki, so v večpredstav-

Foto: Marjan Polanc

nosti prikazani kot projekcija počasi potujočih izdelkov in orodij. Predmeti so dobili drugo dimenzijo, dleto in kladivo je ogromno v primerjavi s pravimi, vendar pojem kladiva ostane enak, tudi če ga fizično odmislimo, abstrahiramo. Na velikem zaslonu na dotik se lahko virtualno sprehodimo po prostorih in si ogledujemo razstavljene eksponate. Z dotiki in premiki v smereh si določamo in izberemo poti, nadstropja, prostore, hitrost izvajanja. Ustvarili smo navidezni prostor na ekranu v fizičnem prostoru, oba sta identična, lahko bi rekli analogni in digitalni prostor. Primerjava ni povsem točna, ampak za

razlago primerna. Analogni svet, ki nas obdaja, je popoln, digitalni zapis z matematično konverzijo bo za vedno le približek, lahko je samo zajem in vzorčenje podatkov v uporabljenem algoritmu bolj natančen, hitrejši in bolj kompleksen. Kmalu bomo sistem nadgradili še z očali za navidezno resničnost in še več čutil bo udeleženi pri premikanju. Tako smo razstavo digitalizirali in istočasno shranili v digitalni arhiv še kopico filmov o mizarjih in Solkanu, izvedli smo nekakšno digitalizacijo, ki jo v zadnjem času tako radi omenjajo prav politiki. S tem procesom ne bomo nič bolj pametni, še več, postali bomo odvisniki, bolniki nezdravega načina življenja, krotki uporabniki in predvsem plačniki t. i. digitalnih storitev. Nekateri temu pravijo napredek. Za ilustracijo naj dodam, da že mesečni strošek priključka za internetno storitev je 30 evrov, mesečni najem oblaka na serverju za obdelavo in hrambo virtualnih projektov pa 70 dolarjev. Tolerance za neplačilo ni, po opominu zaprejo pipo. V kolikor posodablja sistem ali nastane zatemnitev, bolj znan z imenom *blackout*, vrednosti neuporabe ne upoštevajo.

Ko v muzeju stopimo iz stare mizarške delavnice, nas na stopnišču objame ptičje petje, deluje pomirjujoče in nam vzbudi asociacijo na krošnje dreves in les. Gozdar pojmuje drevo kot surovino za sečnjo, mizar kot material za izdelavo pohištva, potrošniki kot raznovrstne lesene izdelke, le za otroke je drevo živa rastlina z vejami in debelom. Les za solkanske mizarje je prihajal iz bližnjega Trnovskega gozda in s

z obodnim cilindrom iz hrastove masive, ob njem pa reflektorčki, izdelanimi s 3D-printom lesne mase slovenskega proizvajalca. Atraktivna

pomočjo gozdarjev smo tako nabrali 23 različnih vrst debel z vidnimi letnicami, lubjem in strukturo. Na lesenem krogu pod velikim video monitorjem, ki ponazarja prerez debela, lahko z vtikanjem v luknje poženemo kratke video posnetke debel, ki so na koncu opremljeni z imeni v treh jezikih in tudi z latinskim izrazom. Tako je nastal zanimiv igralno učni pripomoček, ker so prerezana debela tudi fizično razstavljena po prostoru.

Prostor je namenjen naključnim obiskovalcem in organiziranim manjšim skupinam, ki lahko sedijo na lične hrastove klopi izdelane po vzorcu solkanskega mizarja. Z izbiro na gumbе poženemo filme o mizarjih, kamnitem velikanu, Solkanu in Novi Gorici, lahko se z aplikacijo Zoom in kamero povežemo na druge lokacije, opazujemo razstavljene vzorce lesnih zvez z imeni in vrsto lesa, ti izdelki so delo člana društva Slavka Pipana. V kotu za projekcijskim platnom pa je nekaj stvaritev članov RIRDS in srednje lesarske šole.

Miza s šahovnico, kjer lahko zamenjamo igralna polja raznih namiznih iger, delo dijaka pod mentorstvom Marka Peršiča, na steni visi izrez podobe solkanskega mizarja povzet po Srebrničevem lesorezu, izrezan s tankim vodnim curkom s tehnologijo *waterjet* s potisnim tlakom štiri tisoč barov, na stropu sveti poseben reflektor

pa je zagotovo podolgovata masivna miza, delo člana društva Jožeta Kodelje. Šele ob dvigu namizne plošče zagledamo posebno igro, kjer z vrtavko, ki smo ji z navojno vrvcico in potegom predali kinetično energijo, podira nastavljene figurice, se odbija od sten in preprek. Igro, imenovano marjanca in tudi *brlca*, so med vojnama igrali v gostilnah tudi za denar, je nekakšna predhodnica fliperja in računalniških iger z imenom Pinball.

V video filmu *Živel je tod mizarjev rod* sem s prisposodbo podiranja lesenih figuric nakazal zapiranje mizarških delavnic. Snemal in treniral sem kar nekaj dni, da je vrtavka z enim potegom podrla vseh trideset figuric kegljev, kar naj bi v prenesenem pomenu zaznamovalo žalostni konec mizarstva v Solkanu.

Zanimivo je, da je za analogno igro marjanca ali za računalniško igro *fliperja* potrebna dobra mera koncentracije, ročnih spretnosti in potrpežljivosti.

V Mizarškem muzeju Solkan je tako za vsakega nekaj, multimedijski del deluje kot blažilec med klasično postavitvijo muzejske razstave pohištva in stare delavnice v pritličju, hkrati pa deluje kot generator novih zamisli, didaktičnih prijemov in ne nazadnje kot učno-igralni prostor za mlajše in mlade po srcu.

Izpod peresa

Za prepород Solkana

Druga polovica decembra, ko to pišem, je običajno čas obračunov s preteklim letom in zaklinjanja, kako bo v novem letu vse drugače. A v tem čudnem, malo otožnem času ni veliko spodbud za optimizem. Solkanski Plac je v temi, nobene lučke upanja ni, tistih nekaj svetlečih snežink na vsakih 100 m po Ulici IX. korpusa in Vojkovi ulici ne pričara noveletnega vzdušja.

Tema na Placu je simboličen prikaz odnosa občinskih oblasti do Solkana. Bevkov trg ves razsvetljen, Magistrala in Delpinova vsa v lučkah in žareča Erjavčeva, a le do mejnega prehoda. Po Via San Gabriele pa tema. Nič ne kaže na uspešno povezovanje mest za evropsko prestolnico kulture EPK 25. Kaj je globlji vzrok, da na Placu ni lučk?

Solkani je bil v I. svetovni vojni popolnoma porušen. Komaj si je opomogel, je že prišla II. svetovna vojna, ki ga je osvobodila fašističnega jarma. Krivična meja je Gorico odrezala od zaledja. Nove oblasti s Titom na čelu so razglasile, da bodo zgradile novo Gorico in ker nesreča nikoli ne počiva, kje drugje kot ob Solkanu.

Iz govora, ki ga je 9. septembra 1978 imel Ivan Maček – Matija (povojni minister za gradnje in šef OZNE, kasnejše UDBE), ko so ga na svečani seji v občinski zgradbi v Novi Gorici proglasili za častnega občana mesta, izvemo med drugim tudi to: ...» Mnenja lokalnih faktorjev so bila, naj bi bila Nova Gorica v Šempetru. Osebo sem šel tja tudi gledat in takoj sem videl, da tam ne bo nikoli stala Nova Gorica...« In, glej vruga, res ne stoji!

Arhitekt Božidar Gvardijančič, ki je bil v veliki Mačkovi komisiji, ki si je ogledovala teren s Svete Gore, pa tudi z Markovega hriba in določala lokacijo novega mesta, v svojih spominih napiše tudi sledeče: ... »Ministra je motila harfa tirmih naprav šempetrske železniške postaje, neposredna navezava Šempetra na staro Gorico, izrazito kmetijsko prebivalstvo, nasproti sicer mešanemu, vendar socialistično zavednejšemu življu v Solkanu, in pomanjkanje dejavnosti, ki bi jih bilo mogoče razviti v industrijo. Očitajoče se je obrnil k meni, rekoč: Ali vidiš, da tu ne more stati Nova Gorica. Jaz tega nisem videl, še bolj sem bil prepričan, da zamujamo priliko ustvariti mesto tam, kjer se Vipavska dolina naravno izteče pod kraško planoto v območje Soče, kjer je bil priliv Slovencev v staro Gorico najmočnejši in odločilen. Kdo bi ministru takrat ugovarjal in veljalo je več, pohvaliti njegovo intuitivno odločitev, ki ni dopuščala ugovora.«

Le socialistično zaveden živelj, ne pa reakcionarni šempetrski kmetje, lahko gradi novo družbo, nov svet, novega človeka in novo Gorico.

Mizarje pa je lahko prisiliti, da zapustijo lastne delavnice in iz privatnih obrtnikov postanejo zavedni proletarci v novem mizarskem kombinatu, kasnejšem Meblu. Po drugi vojni je bilo v Solkanu okrog 70 delujočih mizarskih delavnic, danes ni nobene več.

Šempetrski kulaki so omogočili, da je danes Šempeter z Vrtojbo občina, Solkan pa ničvreden privesek Nove Gorice.

Arhitekt Gvardijančič je imel prav, kar se je izkazalo tudi s kasnejšim razvojem obeh mest. Gorica se širi na jug, k avtocesti in morebiti hitri železnici. Nova Gorica se danes s prestolnico evropske kulture podrepno sili tja k meji, k bivši goriški severni železniški postaji, tja med tire in privatne vile v Italiji. Nekateri temu pravijo šivanje meje.

Solkani pa že zelo dolgo, tiho umira.

Takoj po drugi svetovni vojni je bila v Solkanu skoncentrirana vsa goriška oblast. Sedež komunistične partije je bil v današnjem hotelu Sabotin, sedež UDBE v vili Bartolomei, sedež policije in zapori v Lenassijevi vili, administra-

cija in nižji organi pa v Panjakovem (po pričevanju Štefana Cigoja).

Solkani je z rastjo Nove Gorice izgubil vse, ne samo oblastne institucije, tudi socialne in kulturne: zdravstveni dom, gasilski dom, gledališče, kino, banke, trgovine, in na koncu še solkanskično.

Tisočletni Solkan je postal predmestje sedemdesetletne Nove Gorice. Kmetom so pobrali zemljo, da so se gradile privatne hiše. Iz zraka se lepo vidi: kjer se nehajo bloki in začnajo hiške, tam se začne Solkan. V predmestjih običajno prebiva srednji sloj, ki si lahko privoščijo individualno hišo. Pri nas je nekoliko obratno, hiše si je lastnoročno zidal proletarijat. Z redko pozidavo je Solkan izgubljal površine za bolj smotrno pozidavo in za lasten razvoj.

V Solkanu in okolico so bili izvedeni veliki posegi v prostor, ki so spremenili pokrajino in osiromašili življenje v kraju.

Elektrarna z jezom je grobo posegla v panoramo izjemnega solkanskega mosta in za vedno poplavlila slikovito dolino Soče ter nedavno, zaradi pohlepa po dobičku, prignala razmere ob Soči do take mere, da se kmalu ne bomo smeli v njej kopati.

Most osimske ceste v Brda je degradiral solkansko pokopališče, da so bila potrebna desetletja, da se je nasilni poseg vsaj delno omilil.

Apnenca s kamnolomom in hidrarno je dolga leta onesnaževala dobršen del Solkana. Izkop v hribu je vedno bolj grozeč. In težko si je predstavljati, da je bil ves ta izkopan material speljan skozi Solkan.

Še vedno so v Solkanu dejavnosti, ki ne sodijo v strnjeno naselje: Livarna, Dinos ali parkirišča šleperjev.

Solkani postaja širše znan po spornem napisu na Sabotinu, po utopljenih v Soči in holcarjih, ki z vžgano štilerco grozijo ravnatelju osnovne šole.

Bili smo vse, danes smo nič.

Solkani ima 3230 prebivalcev, toliko kot na primer zadnja nastala občina Ankanar. Veliko občin ima manj prebivalcev. A ne gre za novo občino. To priložnost smo zamudili že davno. Vsaka krajevna skupnost v občini ima boljše prostorske pogoje delovanja, da ne govorimo o novonastalih občinah, ki so izšle iz nekdanjih krajevnih skupnosti.

Po večjih vaseh in naseljih je nova oblast takoj po drugi vojni v sklopu kolhozne politike gradila zadržne domove, ki so postali neke vrste kulturni domovi in družabna središča kraja in kasneje sedeži krajevnih skupnosti ali občin.

Na letošnjem arhitekturnem bienalu v Benetkah kjer je bila glavna tema: Skupnost v skupnosti, se je Slovenija predstavila prav s fenomenom teh zadržnih domov, ki so postali družabna in kulturna središča krajev.

V Solkanu takega zadržnega doma ni bilo potrebno zgraditi, saj smo ga podedovali od prejšnjega režima. »Sabato fašista« je bil objekt z dvorano, v kateri je od leta 1955 pa vse do izgradnje novega gledališča v Novi Gorici, delovalo najprej Goriško gledališče, kasneje Primorsko dramsko gledališče, ki se danes imenuje Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. V dvorani je bil tudi kino. Tako kot je odšlo gledališče, je odšel tudi kino in potem *crknil* v bodoči evropski prestolnici kulture.

Sobota je bila v fašizmu posvečena kulturnim, športnim, političnim in paravojaškim aktivnostim.

Čemu naj posvečamo sobote danes? Bungee jumpingu?

Je pa povojna oblast v Solkanu leta 1954 zgradila enega najlepših spomenikov NOB. Arhitekt Vinko Glanz je v schinkeljanskem neoklasičnem slogu zasnoval izredno prostorsko kompozicijo s slavolokom zmage in mediteranskima pergolama, ki poudarjata simetrijo. Ce-

lotno kompozicijo osmisli izredno humana skulptura bolničarke, ki podpira ranjenega partizana, delo domačina Borisa Kalina.

Drugo neverjetno dejanje, z današnjega stališča pa je preureditev nogometnega igrišča kluba Volga v mestni park z otroškim igriščem in manjšim bazenom v središču.

Stalno je vladalo prepričanje, da se bo Solkan zlil z Novo Gorico in kot kraj izginil. Tudi za solkanske veljake je bil glavni projekt le Nova Gorica. Solkan ni brigal skoraj nikogar in še vedno je tako.

Posegi, ki jih zadnje čase vsiljuje občinska oblast, so za kraj ponižujoči.

Z nameravano izvedbo P&R – park and ride oz. parkiraj in se pelji z avtobusom, bi postal severni del Solkana parkirišče Nove Gorice. (O tem sem obširneje pisal v majski številko Solkanskega časopisa 2020)

Trajnostna urbana strategija Nove Gorice (TUS) predvideva do konca leta 2020 tudi ureditev starega jedra Solkana.

Eksperimentalna postavitev kioska MObilet pred cerkvijo in začasna preureditev parkirišč, poletje 2021, je bila prej v posmeh cerkvi in krajevni skupnosti kot pa resno uresničevanje zadane strategije. Krajevna skupnost se trudi za vsaj občasne prireditve na trgu, ne more pa izvesti niti tribune v atriju KS, ker OPN (občinski prostorski načrt) ne dopušča novih gradenj v starem solkanskem jedru, dokler ni izveden OPPN (občinski podrobni prostorski načrt). Na tak načrt čakamo pol stoletja.

Pred več kot petdesetimi leti je bila v Osnovni šoli Solkan javna razprava o Sanacijskem načrtu starega jedra Solkana. Zavod za spomeniško varstvo je takrat kot strokovno podlago naredil obširno študijo starega jedra z opisom vsake hiše posebej in predlogom, da se škrbine v dveh nizih hiš, ki so obdajale cerkev pozidajo ali vsaj v tlaku označijo. Temu je sledil tudi moj predlog ureditve. Ne mojega predloga ne študije zavoda ni mogoče najti. Izpuhteli sta.

Arhitekt Aleš Vidič je avgusta 2013 izdelal osnutek OPPN – staro jedro Solkana, obsežen in poglobljen urbanistični dokument, a ga občinska uprava ni resno obravnavala in leži nekje zaprašen v občinskem arhivu.

Nedavni prometni eksperiment pred šolo

(peš bus, poljubi in odpelji) je naredil le veliko zmedo in lažno upanje, da se bo kaj spremenilo. Občina pa kar naprej vsiljuje rešitve, ki jih nihče noče.

Prenova dela Vojkove in izvedba krožišča ni bila najbolj nujna stvar, ki jo Solkan potrebuje.

IX. korpus – urbana os Solkana (po opredelitvi Sadar+Vuga) je v obupnem stanju, neka začasna ureditev je postala stalna. Čakamo naj na prenovo glavnega vodovoda, nekoč v prihodnosti.

Predlogi enosmernih ulic na območju ulic Pot na breg in Langobardske za omogočanje parkiranja ob tekmah in prireditvah v kajak centru niso rešitev, na katero bi krajani zlahka pristali.

Štetje zasedenosti parkirišč v različnih urah dneva na mestnem območju, vključno s Solkanom, in absurdne ugotovitve, da je parkirišč dovolj, le časovno so neprimerno zasedena, je lep izgovor, da se nič ne naredi.

Območje medijsko opevanih in nesramno dragih, postmoderno kičastih Soških vil, bolje rečeno vrstnih hiš, narejenih je 6, se zadnje dni spreverča v ilegalno deponijo gradbenega materiala, ki ga od nekje vozijo na travnik, za katerega smo se svojčas borili, da bi bil bolj smiselno uporabljen za širitev poslovne cone in nova delavna mesta ter potrebe parkiranja ob velikih prireditvah v kajak centru.

Na eni strani evrskih bankovcev so mostovi, ki simbolično povezujejo evropske države in narode. Kolesarska brv čez Sočo, ki sta si jo z velikim medijskim pompom ogledala tudi predsednik Italije Sergio Mattarella in naš Borut Pahor, je zgrajena z evropskim denarjem in povezuje levi in desni breg Soče tako, da gre vsa ta kolesarska »trajnostna mobilnost« mimo Solkana in mimo Nove Gorice. Solkan ima s tem sicer »tromostovje«, a nič drugega.

V ekonomiji je znan pojav »prekletstvo virov«, ki velja za območja, ki so nenadoma obogatele samo zato, ker so tam naleteli na zlato žilo, nafto ali na kokoš, ki nosi zlata jajca. Za igralništvo, ki je glavni vzrok zatona Nove Gorice, je veljalo vse od začetka, da je sicer zavržena dejavnost, a nosi zlata jajca. Ostala jajca so bila brez vrednosti.

Odkar smo v Evropski uniji, vladajoče občinske garniture, ne zmorejo drugače razmišljati kot kako pridobiti čim več lahkega denarja iz evropskih virov. Ne rešuje se perečih konkretnih problemov, temveč le tisto, za kar se dobi evropski denar.

Če pogledamo občinski proračun, ki se v teh dneh sprejema, so vse velike številke v njem vezane na evropski denar, četudi so projekti nesmiselni ali vsaj nepotrebni.

Kritika ni sovražni govor, kritika je utripajoče srce. Prav zaradi vsega povedanega se je 21. 10. 2021 na sestanku v Mizarskem muzeju ustanovila civilna iniciativa (pobuda) za prepород Solkana. Ustanovitelji so, po abecednem redu, Vesna Bašin, Miran Brumat, Jožko Markič, Jože Tomažič, Vinko Torkar in Aleš Vidič.

Vse, ki jim je kaj do kraja, pozivamo, da se pobudi pridružijo, da skupaj s krajevno skupnostjo oblikujemo program in aktivnosti za oživitve umirajočega Solkana.

Vinko Torkar

Kam za konec tedna

Iz Solkana na goriški Rožnik

V lanskem in letošnjem letu smo ugotovili, da se da živeti, tudi če se neprestano ne podimo po svetu, ampak ostanemo doma in spoznavamo, kako lepa je Slovenija, za nas Primorce še posebno Goriška, Kras, Vipavska in Soška dolina ... Premalo poznano »zamejstvo« z Ribiškim muzejem v Križu, Landarsko jamo pri Čedadu, Matajurjem in mnogimi

Pogled na cerkvico

zanimivimi kraji. Kulturno dediščino na Primorskem predstavljajo predvsem gradovi (Kromberk, Rihemberk, Štanjel, Kojško, Vipavski Križ, Dobrovo) in cerkve, ki so posvečene različnim svetnikom: Mariji, svetemu Jožefu, svetemu križu (Kojško), svetemu Štefanu (Solkán, Postojna), svetemu Juriju (Miren, Gradno) itd. No, in hribček, na katerega predlagam, da bi se povzpeli tokrat, so Vitovlje. Izhodišče za pohod k cerkvici na Vitovljah je precej.

Ob vsakem letnem času je izlet na vzpetino nad Vitovljami (605 m), ki se nahaja na t. i. Vitovskem hribu, odlična izbira. Na koncu Šempasa, kjer se glavna cesta nekoliko vzpne, zavijemo levo. Po asfaltu se peljemo strmo navzgor, mimo odcepa za živalsko zavetišče na levi, skozi vas Vitovlje in dalje mimo Vrtnarstva Klančič Golob. Parkiramo ob poti še nekoliko naprej ali že kar obrnemo avto na nekdanjem prireditvenem prostoru, ki je že močno zaraščen. Tu pri četrtem križu križevega pota nas bo počakal. Prav križi nam bodo narekovali, koliko imamo še do cilja. Široka pot, ki pa bi jo od tu dalje zmožel le kakšen džip, nas bo vodila do cerkve Marijinega vnebovzetja. Do nje imamo peš še približno pol ure.

Pri sedmem križu vodi odcep makadamske poti na Vodice in Trpinovšče, nekoč priljubljeno vikend naselje Novogoričanov, do katerega se seveda laže pride z avtom s Trnovega. Ob poti, ki se vije skozi listnati gozd, naletimo na ogromne skale, tako imenovane breče, ki so zgrmele s strmega pobočja.

Preseneti nas tudi razmeroma velik spodmol ob poti. Listnato drevje se meša z borovci. Nenadoma se med krošnjami zasveti nebo in uzremo strmo skalnato pobočje, ki predstavlja južni rob Trnovskega gozda. Pri desetem križu stoji preprosta kapelica. Nekoliko dlje smo ponovno na razpotju – levo gre široka steza k Vitovskemu jezercu s kamnitim

znamenjem sv. Lucije, zavetnice vida. Mi pa gremo še nekoliko naprej. Srečujemo številne pohodnike, tudi z manjšimi otroki, saj je vitovska cerkev priljubljena izletniška točka, nekakšen goriški Rožnik.

Od trinajste postaje dalje je del poti cementiran. Pričakajo nas slikoviti ostanki obzidja, ki je prebivalce teh krajev ščitilo ne le pred Turki, ampak tudi pred beneškimi in avstrijskimi osvajalci.

Razgledi naokrog so osupljivi, pod nami se blešči zajetje Vogršček, levo uzremo strmine in melišča južnih obronkov Trnov-

Pot je primerna za družine z malimi otroki

skega gozda, v daljavi nas pozdravlja Snežnik. Še nekaj korakov in smo na cilju pri štirinajstem križu, ki stoji poleg kamnite spominske plošče, na kateri piše, da so kompleks obnovili domačini z Vitovelj in okolice s pomočjo spomeniškega varstva.

Vhod v obzidje

Lepo obnovljen vodnjak je iz leta 1890. Na klopi pred pomožnim objektom pod cerkvijo lahko nekaj časa postanemo, saj je pogled na Vipavsko dolino pod nami in hribe, med katerimi spoznam sv. Danijela, edinstven. Sama cerkev, ki je tako fascinanta od daleč, tu, na licu mesta, posebno, če je zaprta, ni preveč privlačna. To ji "odpustimo", saj vemo, da je bila grajena kot nekakšna težko osvojljiva trdnjava. Le lestev so potegnili na balkon visoko v zvoniku in že so bili razmeroma varni.

Cerkve Marijinega vnebovzetja je bila že v 14. stoletju postavljena na piramidasti skali in dobesedno kraljuje nad Vipavsko dolino. Nemci so jo med drugo svetovno vojno razstrelili, ker so sumili, da jo uporabljajo partizani.

Obnovili so jo domačini, notranjost pa sta oblikovala arhitekta, eden od njiju Izidor Simčič iz Dolnjega Cerovega v Goriških brdih. Pri tem sta uporabila kamnite ostanke, ki sta jih našla med ruševinam. Trodelni kip Marijinega kronanja je izrezljal domačin Stanko Hrovatin, medtem ko so trije delno poškodovani originali iz pozne gotike na ogled v Goriškem muzeju v Kromberku. Obnova cerkve je trajala deset let, med leti 1966 in 1976. Imela sem srečo, da sem osebno spoznala rezbarja iz Vitovelj. Lokalno prebivalstvo si prizadeva, da bi se nadaljevala obnova okolice cerkve.

Za tiste, ki vas bo vzpon na vzpetino navdušil in ki bi morda želeli več dejstev o cerkvi, naj povem, da je precej knjig o tem, in dobite jih v novogoriški knjižnici. Le nekaj dodatkov:

Cerkve je bila prvič omenjena v notarski listini leta 1361, druga omemba je iz leta 1468. Romanje sem je doživelo razcvet v času protireformacije. Takrat je postala premajhna za številne romarje, tako da so jo prezidali, povečali in zvišali zvonik. Leta 1751 so ji prizidali zakristijo. Od nekdanje cerkve so se ohranili gotski sklepniki obokanega prezbiterija in oltar. Romanja so bila prepovedana v času jožefinske reforme.

Oltarni kipi, hrani jih Goriški muzej

Sicer pa so Vitovlje razpotegnjena vas na južnem pobočju Trnovske planote in na širšem območju Vitovskega hriba. To področje je že v davni privabljal prve prebivalce, ki so si na vrhu hriba postavili tako imenovano gradišče. Pozneje so zgradili obzidje, za katerim so se skrivali lokalni prebivalci v primeru nevarnosti. Tako je nastal protiturski tabor, kakršnih je bilo na Primorskem še več; v bližnji soseščini Tabor nad Črničami ali utrjeni Vipavski Križ, kjer je bila celo stalna vojska, ki je branila naselje, pa utrdbe v Goriških brdih. Največji razcvet so tabori doživeli od srede 15. do srede 16. stoletja.

Vodnjak iz leta 1890 s pogledom na Veliki rob

Področje južnih obronkov Trnovskega gozda je zanimivo tudi z geološkega vidika, saj se med seboj prepletata fliš in apnenec; naletimo na spodmole in ogromne skale iz sprimljene sige in grušč, ki so se skotalile s strmega pobočja. To območje je zanimivo tudi zaradi raznolikih botaničnih vrst, od sredozemskih spodaj v Lijaku do alpskih v Trnovskem gozdu. Zaradi vsega tega zavarovano kot krajinski park in je resnično vredno ogleda. Ob vrnitvi se lahko ustavimo v enem od kmečkih turizmov v Vitovljah ali Šempasu.

Pa še to! Ni nujno, da se vračamo po isti poti. Lahko jo mahujemo skozi gozd proti Šmihelu, kamor vodi položna pot, diagonalno speljana po pobočju. Tu si lahko privoščimo prijeten postanek ob kamniti mizi poleg cerkvice sv. Mihaela. Lahko pa je izhodišče naše ture prav tu, le da parkiramo nekoliko naprej, pri vaškem pokopališču. Vsekakor pa je idealno, da nas pride na dogovorjeno mesto počakati nekdo, ki ni najbolj navdušen za pešačenje ali tega ne zmore, tako da lahko sami »obdelamo« obe smeri.

Marja Kolenc, turistična vodnica

Andrejeve anekdote

Užnja ponoči

Štjefeta Kamelča, pompista (popravilo in-
tektorjev) na Autoprometi Gorica, kajšankat
tudi šuferja korjara, se en večer ustauli letečniki
an mu rekli, da uazi kar naprej saz dugimi

lučmi. »Oštja, kakuo nej uozim sas kratkimi, sa
še saz dugimi komič kej vidim,« jem uerne
Štjefa. Ker je zjutro pršu u službu komandjor le-
tečniku, je vidu patentin ot Štjefeta na mizi. Po-
klicu je vodju patrola an mu reku: »Ma ki ste
nardili, da ste prou Štjefetu, ki sa dalč naoku
samo on spozna na pušo, uzali patentin. Loucam
nam glih on zmjorom zrihta pušo, ku sa toka.
Dej, skoči dol u Žabni krej an dej Štjefetu pa-
tentin nazaj.«

Mobilizacija

Pino Bandar, po poklicu klepar od gorni, je
bil klican na vojaško vaj u Postuajnu. Prej ku
sa šli damu, jem je reku oficjor: »Ako dođe do
mobilizacije, trebate odmah doči ovamo prvim
prijevoznim sredstvom, što bude na volju.« Pino

mu odgovori: »Pole jast pridem z amerikanskim
demsam.« On je že vjadu, da boja Taljanom
pomogali Amerikanci zaradi NATA an boja prvi
u Postuajni.

Zmáčkani časniki

Ljeta 1957 smo sa znejdli u bolnici u isti
sobi u Sezani trije Sukenci: Zorko Fon, šef glaz-
beno šuola Soukan, Genjo Uraš, djeluc na
željazenci, an jast. En dan mi reče Genjo: »Dre-
jeja, a vidiš ta časniko? Ti jeh na muoš takuo
zmáčkat, da jeh jast na bom mogu nazaj
spjoglat.« Uzou sam u raka kartu an nardu saz
njoh nu trdu kepu. Genjo uzame kepu, ju numelo
zrahlja an mi reče:

»Zdej gram srat an hvala, da si zmáčku kartu,
da ma na bo praskalo, ker si bom brisu rot.«

Politična šuola

Juže Srebrnič, ki je po kajšnih 30 ljatah ratu
narodni heroj, je hitro ku je pršu po prvi uajski
saz Rusijo rad pravu, kakuo bo na svjoti, ker bo
zmagu komunizam. En dan je Juže tolmaču su-

kenskim možakarjom na Brjagi, kakuo bo u ko-
munizmi. Slavko Žerjal an Rajmund sas Placa,
dva mulota, sta skrita u sjerki poslušala tuo
štorju. Ker sta slišala, da bo u komunizmi use
zastuon, je Rajmund zakriču sas sjerka: »A
buajo tudi goldoni zastuon?«

Vinka

En dan, ker sam biu sas prijateljmi na ka-
feti na Placi, sam jem reku, kej ce bi rekli Vinki,
ki nam usaki dan skuha takuo dobro kafe, da je
ku naša mama. Pepi me je popravu an reku, da
sa bo ofindjerala an naj rajši rečemo, da je ku
naša hči. An takuo tudi rečemo Vinki. Ona pa:
»An duš nej bi bil moj tata?« Jast, reče Pepi.
Ona pa: »Andrej že vjo, ki si na tuo mislim.«

Operativa

Direktor Avtoprometa Gorica Stane Štok je
reku na strokovnim kolegiji, da čičemo dosogat
bujši uspjah, muermo numelo popraviti plačo,
ma dosti bol tistim, ki djelajo u operativi. Tame-
jnhim šefičem sa kar hitro začonla rast peruota.
Kapo Stanko Božjak, ki se je brigu za naša

plačo, je lohkor šou u soj prostor samo skuas
našu pisarnu, čjer smo djelali Marjuča, Kludja,
Majda, Nives an jast. Smo sa trəsli, da sa
Stanko na buo potognu tudi za nas. Prprauli
smo sa, ki mu bomo rekli, da bi sa zauzou tudi
za nas. Ker sa je Stanko uornu sas kolegija, čjer
sa govorili o plačah, sa je Kludja okorajzla an
ga prašala: »Stanko, ki pomjoni operativa?«
Stanko pa: »Kludja, pogladi u leksikon!« Usi
smo ostali saz dugim nušam an brez besjed, da
bi lohkor teku diškorš oku plač naprej.

An še adna

Anton Mozetič - Tonca, puhnojatni an en-
kratøn fuchaler Železničarja sas Šempetra,
drgači pa domo saz Mjerna, mi je enkat pravu:
»Ja, pupo me sprašavajo, čja sem biu jast par vo-
jakah. Reku sem, da tonarljopši graju u Beograd.
Ono pa: »Že rjas, ma čja si bil pa ti?« Jast pa:
»Ma saj sam vam že povu, kam grajo tonarljopši
vojaki.«

Potle pa je doložu: »U Beogradi sam kar
njaki mjescu trenjaru fuchal par Partizani Beo-
grad. Da na buo zgladalo, da sam sa tudi jast
mjou za ljepiga, nej povjem, da sa šli u Beograd
tudi dobri an pridni vojaki, kar povjo konštata-
cija, ki ju je zapisu u vojaško bukvičoh muoj ko-
mandjor četø, kapetan I. klasø Cimbalevič
Vladimir, an ju dodajem.

Andrej Černe
Gorazd Perko, karikature

Hotel Sabotin

Zanimivi utrinki iz zgodovine

Hotel Sabotin sredi Solkana je že vrsto let
obvezna postojanka za lačne popotnike in tudi
domačine. Hotel namreč domuje v nekdanjem
dvorcu Puppi iz prve polovice 18. stoletja.
Zgraditi ga je dala družina Mulitsch pl. Palmen-
berg, v svoji zgodovini pa je pogosto menjal la-
stnike. Tako ga je leta 1933 kupil Karel Kumar
in predelal v hotel z restavracijo Villa Monte-
santo, ki se je nahajala na tedanji ulici Monte-

santo št. 180. Iz tistega časa, natančneje iz leta
1937, je lepo ohranjena tudi originalna raz-
glednica z ilustracijami, ki prikazujejo hotel,
vrt, pogled na Sveto Goro in Sabotin ter
bližnje sadovnjake. Razglednico, ki ni bila ni-
koli uporabljena in poslana po pošti, hranijo v
Fundaciji Carigo v Gorici (IT), kot del zbirke
Mischou. S tehniko fotograevure in uporabo ro-
tacijskega globokega tiska so razglednice v ve-
likosti 90x140 mm izdelali v Milanu, v tiskarni
Cesare Capello.

Na fotografijah je lepo viden vrt hotela na
severni strani zgradbe, ki je nekoč predstavljala
glavno fasado. Vrt je bil takrat popolnoma ob-
zidan, del zida tik ob glavni cesti IX. korpusa
cesti stoji še danes. Na vrtu takoj prepoznamo
značilno pergolasto konstrukcijo, ki se je lepo
ohranila vse do danes. Že takrat se je po pergoli
vzpenjalo zelenje in upravičeno lahko skle-
pamo, da gre za glicinijo, ki vrt Hotela Sabotin
krasi še danes.

Ste vedeli da je najboljši čas za obrezovanje
glicinije in številnih drugih vzpenjavk na naših
konicih prav konec februarja? Za zgledno ureje-
nost okolice Hotela Sabotin že vrsto let predano
skrbijo Hitovi vrtnarji. Če se boste v dneh obre-
zovanja sprehodili mimo Hotela Sabotin ali se
tam ustavili na kosilu, boste tam zelo verjetno
naleteli na Hitove vrtnarje. Lahko jih vprašate
za kakšen nasvet, radi vam bodo priskočili na
pomoč.

Nova gostinska ponudba: take away paket

V solkanskem Hotelu Sabotin ves čas pri-
jetno diši iz kuhinje. Tam vsak dan pripravljajo
okusna kosila, malice in večerje po zelo dostop-
nih cenah, rešitev za vsako priložnost pa pred-
stavlja res pester izbor pic. Vse naštetu vam ob
predhodnem naročilu brez zadreg pripravijo
tudi za domov.

Letošnje leto se je pričelo s tradicionalno
ponudbo jedi šumadijske kuhinje, zdaj pa so v
Hotelu Sabotin pripravljene so priskočiti na
pomoč tudi pri organizaciji pogostitev za
družinska praznovanja.

So se k vam najavili obiski, vi ste pa brez
ideje, kaj enostavnega in okusnega bi jim ponu-
dili? Morda pripravljate prijeten večer v družbi
prijateljev, da si boste skupaj ogledali tekmo ali
pa zgolj obujali spomine na vaša skupna
doživetja in bi želeli samo nekaj slastnega pri-
grizniti? Kakršenkoli že je razlog, vam v resta-
vraciji Sabotin z veseljem priskočijo na pomoč.
Za takšne in drugačne priložnosti, najbolj pa za
tiste, ki jih delite skupaj s prijatelji in družino,
so pripravili TAKE AWAY PAKET.

Gre za 4 različne pakete slastnih prigriz-
kov za 6 oseb. Izbor prepustite navdihu trenutka.
Bo to mix pohančkov, mix slastnih domačih
fritalj, za oči in okus nadvse navdušujoči mix
obloženih kruhkov ali bogat narezek mesnin in
sirov v družbi hišne fokače? Preprosto izberite
svojo najljubšo kombinacijo, naročite, prevza-
mete in že lahko uživate okusne jedi v najboljši
družbi. Naročila sprejemajo najkasneje dva dni
pred prevzemom na: 05 336 52 00.

Leto 2022 se v Hotelu Sabotin pričinja s fotografsko razstavo

Kot prvi se bo letos z avtorsko fotografijo
predstavil Mitja Mikuž, ki je svoje veselje do
fotografije odkril že v srednješolskih letih. Za-
radi šolskih in kasneje študijskih obveznosti je
fotografiral le občasno na izletih ob prostih dne-
vih. Kot smučar, planinec in ljubitelj narave, je
s seboj vedno nosil fotoaparar in fotografiral
motive iz narave. Leta 1995 se je vključil v fo-
toklub Nova Gorica, kjer je nadgradil svoje
znanje v tehniki fotografiranja in v oblikovanju
fotografije. Avtor je prvo razstavo leta 2022 v

Mitja Mikuž
Jemen 2014
Odprtje razstave bo v petek, 21. 1. 2022 // 18.00

Pokrajina in ljudje
Prisrčno vabljene na ogled!
Razstava je na ogled do ponedeljka, 28. 2. 2022.

Hotelu Sabotin posvetil Jemnu, državi, ki leži
na jugozahodu Arabskega polotoka. **Razstava
z naslovom Jemen 2014 bo na ogled od 21.
januarja do 28. februarja 2022**, na njej pa
avtor predstavlja lepote pokrajine in ljudi, ki jih
je srečal na potovanju po Jemnu, najrevnejši
arabski državi.

Lavra Peršolja Jakončič

V spomin

Spomini na dr. Bogdana Saksido

(8. 3. 1939 – 29. 1. 2021)

Minilo je leto, odkar se je od nas poslovil sošolec, prijatelj Bogdan Saksida, zdravnik, urolog.

Od malega sva bila skupaj, Solkanca, skoraj soseda, sošolca od prvega razreda.

Vedno je sedel v prvi vrsti, pod budnim očesom svoje mame, naše spoštovane učiteljice Bogdane Saksida, ki je o njem vedno govorila, da je živahen, nagajiv otrok. In res, celo življenje je prekipeval od energije, ki mu ni dala miru ne v šolskih klopeh, ne ob igri na dvorišču, ne kasneje v življenju.

Glavni »latinec« v gimnaziji, vedno je postregel s pravim latinskim pregovorom, na žalost tudi ob zadnjem srečanju sošolcev, maturantov letnika 57, ko smo obeleževali šestdesetletnico mature, bili smo klena generacija, le malokdo je do takrat umanjkal. Tudi on je bil do takrat vedno z nami, a leta 2017 ni zmozel več, njegovo slovo in zadnji pozdrav je zabelil s »*Sic transit gloria mundi!*« (Tako mineva slava sveta!). Skopo, a zgovorno sporočilo, že takrat je bil v pričakovanju neizbežnega konca.

Karkoli je počel, je počel z zagriženostjo, stoddostno predanostjo. Pa naj bo to medicina, urologija – njegov poklic, ki mu je bil popolnoma predan, tako v šempetrski bolnici kot, zadnja leta, v Diagnostičnem centru Bled. Ali pa tek, njegova, lahko bi rekli, obsede-

nost, saj sta skupaj s soprogo Alenko pretekla skoraj vse pomembne maratone, tudi tistega na Spitsberghih, v ledu, med severnimi medvedi; pretekel je celo vrsto stokilometerskih ultramaratonov; redno, vsak dan, ki ga je preživel na Bledu, je začel s tekom okrog jezera. Dokler je le zmozel, dokler mu je telo dopuščalo.

Bil je človek tople in bogate notranjosti, ki pa se ni zmozel odpreti navzven, le redkokdaj smo lahko zaslutili njegove stiske in probleme, z njimi ni nikoli obremenjeval drugih, tudi najbližjih ne. Če je bil v družbi nekoliko zavrt, pa je bil na odru, pred publiko, sproščen, popolnoma drugačen Bogdan. Takrat je zadihal s polnimi pljuči. Spominjam se ne le njegovih recitalov v gimnaziji, ampak tudi nastopa ob stoletnici Solkanske čitalnice leta 1967. Ob tej priložnosti je prav on, kot takrat najmlajši solkanski zdravnik, na Plenčičevem trgu odkril ploščo Marku Antonu Plenčiču. Nepozaben pa je bil kot pevec, odličan baritonist. Zavidali smo mu njegov glas, ga vedno spodbujali, da nam je tudi v družbi kaj zapel. Kot študent je bil član Vo-

dopivcev, nepozabnih Primorcev v Ljubljani, medse so ga vabili najboljši slovenski zbori: Zbor Slovenske filharmonije, Slovenski madrigalisti ... in kasneje najboljši goriški zbori, kjer je nastopal skupaj s soprogo Alenko, dirigentko.

Vedno je bil na razpolago, če si kaj potreboval, če ti je lahko pomagal s svojim znanjem, s svojim položajem v bolnici ali na diagnostičnem centru, ti je z veseljem in profesionalno predanostjo priskočil na pomoč.

Vedno je hotel biti v Solkanu. Sem se je vrnil iz Ljubljane in s seboj pripeljal svojo življenjsko družico. Tu sta se jima rodila sinova Igor in Mitja. Tudi ko je bil zadnja leta na Bledu, je bil tam le na »začasnem delu«, konec tedna je preživel doma. Solkan je imel rad, ni se mu hotel odpovedati, tu je hotel dočakati svoj konec. Danes ga nemo opazuje z višave, s Svete Gore, kjer je našel svoj zadnji dom.

Počivaj v miru, Bogdan, Saks.

Tomaž Vuga

Za hip sem okleval ujeti v objektiv tako zapleteno večplastnega človeka, kot je bil dr. Saksida. Takšnih, kot je bil on, danes ne srečaš na vsakem koraku, pa tudi živijo ne prav v vsakem kraju, zato sem sklenil, da se bom le prepustil, kamor me bo pač ponesel miselni tok, četudi je časovna leča že nekoliko ukrivila pogled nanj. Nekaj je popačila, nekaj morda izostrila.

Bogdan se je rodil v Solkanu, 8. marca 1939, učiteljici Bogdani Franko in Vladislavu Saksidi. Osnovno šolo je obiskoval v Solkanu. Po gimnaziji v Novi Gorici se je vpisal na Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani in promoviral za zdravnika. Opravil je obvezen staž ter v kratkem času začel s specializacijo iz splošne kirurgije v šempetrski bolnišnici. Takrat so začeli uvajati urologijo in tako je Bogdan začel orati ledino na tem področju. Nekoliko kasneje jo je tudi specializiral ter postal prvi urolog v šempetrski bolnišnici. Opravljal je delo kirurga in urologa. V repertoar uroloških posegov je vpeljal transuretralno resekcijo prostate kot novo metodo in v delo uvedel še druga dva kolega urologa. Zadnja leta pred upokojitvijo je delal v diagnostičnem centru Bled. Dr. Saksida je bil oče Igorja, s katerim sva bila v mladosti nerazdružljiva prijatelja. Njihova nova hiša na Šolski 24 je bila moj drugi dom, saj je bila zaradi natrpanega delovnika in številnih obveznosti njenih lastnikov večinoma prazna. Kot pubertetnik sem Igorjevega očeta dojemal kot dokaj nedostopnega in strogega človeka, ki ga je redkokateri odgovor popolnoma zadovoljil. In tudi njegove taktarne navade so se mi zdele izredno nenavadne.

Velikokrat se je zgodilo, da te je, prišleka, pred vhodnimi vrati, pričakal napis: "Prosim, ne moti, ker počivam. Hvala, tati." Tako gravirano tablico je obesil, kadar je po opravljeni dežurni službi prišel domov in šel počivat. Pozvoniti si torej nisem drznil in edina pametna poteza je bila odhod. Pa več sreče prihodnjič.

V njihovi veliki dnevni sobi, kjer sva z Igorjem pogosto šahirala in maltretirala Mitjo, mlajšega Igorjevega brata, je imel oče Bogdan svoj fotelj, na katerega niti slučajno ni bilo priporočljivo sesti, saj ni pokazal prevelikega navdušenja, če te je zalotil.

A vendar – kako sem ga občudoval, ko je zavzeto prebiral in recitiral špansko literaturo, ko je komentiral v španščini, ki jo je zvesto študiral in kot sladokusec razlagal njene slovnične pasti in odtenke. Zato ni čudno, da je zanjo navdušil tudi kakšnega sodelavca.

Spominjam se dne, ko sem prišel v službo kot novopečeni specializant kirurgije. Zjutraj je bila v medicinski knjižnici predaja službe, ra-

port, obvezni vsakodnevni sestanek vseh kirurgov. Sedel sem na edini prosti sedež v vrsti med zbrane kirurge, ko se je čez trenutek pojavil pri vratih dr. Saksida, za hip obstal, me prebodel z začudenim pogledom, in ob nedvoumni kretnji roke nekaj zasikal skozi vrsto belih zob. Vsi prisotni so se muzali in splošno zabavali, tako da mi je postalo takoj jasno, da na tem sedežu sedi on. V hipu sem sporočilo razumel in se premaknil na varno stojišče.

Po končanem jutranjem sestanku mi je segel v roko in gromko rekel: "Dobrodošel v kurbišču!" Za dobrodošlico! Potem se je, kot vedno ostrizen na krtačo in zagorel v obraz, široko zasmel. Menda naj bi bil to neki citat iz meni neznane knjige.

A od njegovega odhoda iz bolnišnice, kar je že precej časa, je postalo "njegovo" mesto "moje"...

Klicali smo ga Saks, in tako se je tudi sam ogovarjal, ko je govoril sam s seboj. Na delu je mlajšim vedno vzbujal strahospoštovanje, saj je bil nepredvidljiv, s pripravljenimi neugodnimi vprašanji. Cenili smo njegovo razgledanost, širino duha, umetnika in kulturnika, ki ju je nosil v sebi. Povsod je zapustil svoj prstni odtis. Način, kako je hodil, pel, kadil, listal knjigo, veslal, tek, šofiral, prebiral teletext in vsakodnevno vremensko napoved, je bil tako prepoznaven, da je imel zato vedno nekaj bolj ali manj posrečenih posnemovalcev, ki pa v glavnem niso dosegali originala. Nove generacije zdravnikov, ki ga niso nikdar poznale, ga tako poznajo le po pričevanju njegovih kolegov, ki imamo njegov lik še vedno pred očmi, še kdaj podoživimo določene dogodke in se kdaj zalotimo, da rečemo: "Saks bi pa tu rekel ali naredil to in to."

Ponavadi smo pred začetkom službe ob kavi pred jutranjim raportom zdravniki pokramljali. Dobro si moral paziti, da se tedaj nisi obenj obregnil z nogo ali kakim drugim predmetom. Še huje je bilo, če si trknil ob njegov stol, na katerem je sedel pri mizi, saj ga je to hipno poglavo kvišku. Enkrat se mi je primerilo, da sem se ga ob vsej pažnji dotaknil, in ga povrh še nehote polil s kavo. Jedrsko reakcijo si menda lahko predstavljate!

Nekega poletnega dne nas je njegova žena Alenka zapeljala z njihovo belo *katreo*, naloženo s kajakaško opremo, do Dermote, kjer smo se skupaj z Bogdanom in Igorjem vkrkali in začeli spust s kajaki po Soči do *Glušterce* pod sedanjo osterijo Žogica. Spust je potekal brez večjih zapletov in prav prijetno. Še sedaj imam pred očmi njegovo podobo v kajaku, v katerem je sedel zravnano zategnjen in nagnjen

nazaj, motreč vodno gladino pred seboj z vsemi izraženimi vratnimi kitami in odprtimi usti. Skratka, zelo prepoznaven stil. Že od daleč.

Njegov slog izražanja je bil kleno prefinjen, spet poseben, gramatikalen in občasnno teatralen. Odlično se je znal vživeti v določene človeka in ga izvirno oponašati. Kot tankočutnemu ljubitelju umetnosti mu je bila pri srcu tako klasična glasba kot zborovska pesem. Že v študentskih letih je prepeval pri Vodopivcih, kasneje še v več pevskih sestavih. Ko sem pred kratkim v neki knjigi, ki mi jo je podaril, slučajno našel njegove zapiske, ki jih je izpisoval med svojo specializacijo urologije, sem jih nekajkrat skrbno prelistal, nato pa odnesel kolegom urologom, naj jih shranijo za spomin nanj na oddelku. Izpisoval je skrbno, z nalivnim peresom, v lepo urejeni, čitljivi in desno nagnjeni pisavi.

Stalni službeni naporu so pustili posledice na njegovem zdravju, ki jih je ob spremstvu žene Alenke zdravil s tekom v naravi. Postala sta zagnana tekača, maratonca in trenirala sta tako neutrudno in zavzeto, da sta se lahko uspešno udeleževala znamenitih tekov in maratonov doma in po Evropi.

Veliko mu je pomenil vsakodnevni obisk in klepet ob kavi pri ljubi sestri Ladojki (Vladislavi) in svaku Iztoku (Otokarju) Luzniku, ki mu je z veseljem, kot mojster za vse, večkrat urejal zapletenejša dela pri hiši.

V zadnjem letu življenja sem ga obiskal, ko je ležal pri nas v bolnišnici. Večino časa je čemel. Ogovoril sem ga, nakar je po nekaj pikrih besedah, zakaj da ga sploh zadržujemo v bolnišnici, v trenutku spremenil razpoloženje ter v nama tako ljubi latinščini začel recitirati neki verz iz Vergilove *Eneide*, ki ga je sam enkrat v mladosti prevedel. Nanj je moral biti še kako ponosen, saj ga je oddrdral v čisti jasnosti, kot bi ga sproti prebiral. Obrazložil je še

tehnikalije o tem ali onem delu prevoda, ki so še dopolnile zmagovalni umetniški vtis.

Naposled si je le toliko opomogel, da so ga lahko odpeljali domov. Skrb zanj je prevzela družina. Še se je lahko potapljal v svoje knjige, televizijo, računalniški šah, ko je postopno postal ujetnik lastnega telesa. Ko je bil ob nekem poslabšanju zopet pripeljan na urgenco, je tam odredil osebju, kaj morajo zanj postoriti, nato pa se je dal odpeljati domov.

29. januarja 2021, že zelo oslabel, je sstanovalec v sobi, ki ga je tudi izdajalo zdravje, nesebično nudil nasvete, oporo ter tako udeležil poslanstvo zdravnika, čeprav je bil sam dosti slabšega zdravja. Ko se je sosed kasneje vrnil v sobo, je Bogdan že odšel iz svojega življenja proti horizontu in oni se je temu čudil in nikakor ni mogel razumeti, da človeka, ki ga je še malo pred tem vedril, ni več.

Poslovil se je kot človek številnih darov, kot karakterni igralec v svoji igri življenja, kjer bi z lahkoto lahko igral tudi vloge prevajalca, pesnika ali druge vrste umetnika.

Sedaj počiva v družinskem grobu na Sveti Gori. Če bi ga morda primerno ogovorili in bi se mu ljubilo odgovoriti, bi nam Saks morda utegnil reči, v svojem slogu, v svojem prevodu, v svoji *sukensčini*, s katero se je vedno tako rad poigral, da "Proti sili smrti, ni zdravila u vrta." (Contra vim mortis, non est medicamen in hortis.) in da "Kar ki je za nunca, ni za junca." (Quod licet Jovi, non licet bovi.)

In na koncu bi morda še pribil: "Jeglič!"*

*Beseda znanega pomena, vendar tu v pomenu, ki je razumljen le družinskemu krogu in njegovim kolegom iz časov, ko je po hodnikih bolnišnice še odmeval njegov glas. Pa naj to ostane majhna skrivnost.

Marko Belingar

Oglasi

Novi BMW serije 2 Active Tourer je na voljo v posebni ponudbi.

ZDAJ S PRIHRANKOM 4.000 EUR IN DODATNIMI UGODNOSTMI.*

Ob nakupu dodatno prejmete:

- Darilni bon za 20% popusta na originalno dodatno opremo BMW (originalni zimski kompleti koles, strešni nosilci...).
- Pri financiranju preko BMW Financial Services po ugodni obrestni meri pa lahko BSI Voucher* v višini 25% vrednosti BSI paketa vnovčite kot dodaten popust pri nakupu novega vozila.

Avto Aktiv Nova Gorica

Industrijska cesta 9
SI-5102 Nova Gorica
Tel. +386 5 850 25 08

* Vrednost paketa je odvisna od izbranega modela in motorizacije. Za točen izračun se obrnite na naše prodajne svetovalce BMW. Pogoji akcije BSI Voucher: Velja samo v primeru financiranja preko BMW Financial Services. BSI Voucher se lahko vnovči kot dodatni popust pri nakupu novega vozila. Velja za fizične in pravne osebe. BSI Voucher ni izplačljiv v primeru nakupa vozila z gotovino. Ta ponudba se izključuje z ostalimi ponudbami. Ponudba velja za fizične in pravne osebe, je neobvezujoča in velja v primeru financiranja preko BMW Financial Services, ki si pridržuje pravico, do spremembe pogojev ali zavrnitve financiranja, brez dodatne obrazložitve. Ekskluzivna ponudnika finančnih storitev BMW Financial Services v Sloveniji sta Gorenjska banka d.d. in GB Leasing d.o.o.. Za več informacij o ponudbi, pogojih nakupa ali za personalizacijo ponudbe nas kontaktirajte. Slike vozil so simbolne. Pridružujemo si pravico do sprememb in napak.

Kombinirana poraba goriva za BMW serije 2 Active Tourer: od 1,1 do 6,4 l/100 km. Emisije CO₂: od 22 do 146 g/km. Emisijska stopnja: Euro6. Emisije NOx: še ni podatka. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Oglasi

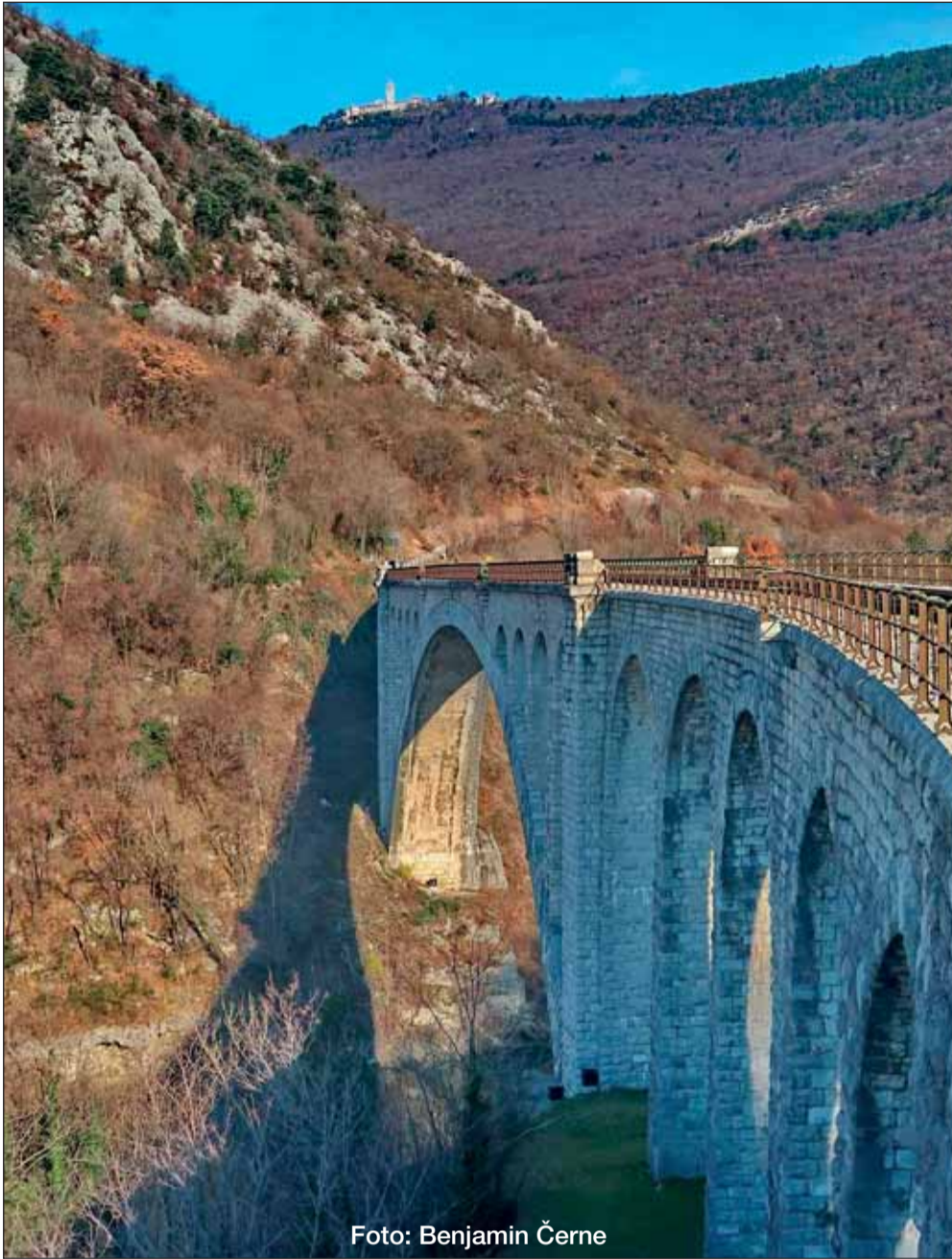

Foto: Benjamin Černe

DOMINO SISTEMI Računalniške storitve d.o.o.
Klementa Juga 7, 5250 Solkan

Tel: 05/ 33 33 670, e-mail: info@domino-sistemi.si

Računalniška oprema in storitve po vaši meri:

- ✓ Prodaja in servis računalnikov in druge opreme najboljših blagovnih znamk (HP, Lenovo, Dell, Asus...)
- ✓ Strežniki za mala in srednja podjetja
- ✓ Licenčna programska oprema (Microsoft, Autodesk, Adobe ...)
- ✓ Vzdrževanje IT omrežja in sistemov
- ✓ Protivirusne rešitve, požarne pregrade
- ✓ Izdelava varnostnih kopij podatkov
- ✓ Reševanje izgubljenih podatkov z okvarjenih diskov
- ✓ Delo na daljavo

avtocenter
STAVANJA

- SERVIS VOZIL
- AVTOKLEPARSKA IN AVTOLIČARSKA POPRAVILA
- PRIJAVA IN CENITEV KASKO ŠKOD, brez obiska zavarovalnice

t: 05 33 84 594
www.stavanja.si

GIPS PLOŠČE
MAVČNE PLOŠČE

FASSA BORTOLO

IZJEMNA PONUDBA %

GYPSTECH AQUA
Gips plošča
AQUA 13-200

GYPSTECH STD
Gips plošča
standard 13-200

SUHA GRADNJA

- MAVČNE PLOŠČE
- PROFILI CD, UD, CW, UW
- NOVO KLIP PROFILI
- FUGIRNE MASE IN LEPILA

GYPSTECH FASSAJOINT
Fugirna masa za mavčne plošče.

PROFIL CD 49x27x3000 mm

PROFIL UD 28X27X3000 mm

ELKOR

www.elkor.si
TRGOVINA: NIKOLE TESLE 12A, ŠEMPETER PRI GORICI
TEL: 05 30 32 140

Naj bivanje postane užitek.
Gradite Z NAMI!

Oglasi

KIA

Več kot 3.000 vozil!

na voljo takoj!

KIA Mas avto d.o.o., Industrijska cesta 4F, Kromberk, Nova Gorica. 05 33 30 303, masavto.kia.si

Movement that inspires

SENG

Soške elektrarne

Skupina **hse**

**“Obiščite nas v T-2 poslovalnici
SUPERNOVA NOVA GORICA,,**

Pri OBI centru - Za vas od 2010.

Optimalna izbira za vas!

**Oranžni
Optimum** **2999€** cena ob vezavi za dve leti
na mesec Redna cena 52^{99€} na mesec

T 064 160 160
064 275 555

Več na:
www.prodajnistopnik2.si
pp-ng.supernova@t-2.com

**Prodaja – servis nove in
obnovljene računalniške opreme**

za vas od
1995

Bilaz

Bilaz d.o.o.
Sedejeva 8
Nova Gorica

T: 05 333 19 00
M: 041 614 944

E: info@bilaz.si
www.bilaz.si
www.pcpoceni.si

Razvedrilo - Obvestila

				AVTOR: MATJAZ HLADNIK	DEKOR	OBRAT ZA OBDELAVANJE ČREV	KOKOŠ	GLAVNO MESTO JORDANIJE
				ATEK				
				TEŽKA KOVINA (C)				
				VEČJA TEKOČA VODA				
				LEVI PRITOK REKE SEVERN V ANGLIJI				
DOLBENJE IN RAZJEDANJE ZEMELJSKE POVRŠINE ZARADI DELOVANJA TEKOČE VODE	NAJMANJŠA DRŽAVA NA SVETU	KLAVDIJ ZORNIK	GORSKE REŠEVALNE SANI, AKI	MATJAZ VLAŠIČ	ITALIJAN (SLABS.)	PLOD, SADEŽ		DOMNEVNI HIMALAJ. SNEŽNI ČLOVEK
VISOKO AVSTRALSKO DREVO						NEBESA, PARADIŽ		
KAZANJE						GRŠKI BOG VOJNE		
OLIVER TWIST		PESNIK IN ZDRAVNIK (ALOJZ) MURSKA SOBOTA				NARAVNO VEČANJE TELESA		
MRZEL LETNI ČAS				SVETLO RDEČE VINO	ADAM OPEL		ANTON INGOLIČ	
ČRKA X			MESTO V UMBRIJI	KITAJSKI DRŽAVNIK ZEDONG				LAHKOTNO ODRSKO GLASBENO DELO
JENNIFER ANISTON		OPLOV SUV	KRAŠKI SLIKAR IN GRAFIK (LOJZE)			SNOP, PRAMEN		LAHKA IN PREMIČNA PREGRADNA STENA
ITALIJAN. TISKOVNA AGENCIJA				RADIJKA RAUH	TV VODITELJICA ŽNIDARŠIČ		PAULA ABDUL	
POMOČ ASSISI MOKKA POEMA TORA	REZULTAT	PESEM, PESNITEV	IGRALCA ULAGA IN VALIČ			PRIPADNIK NARODA V KAMBODŽI		
IGRALKA KRAVANJA (ITA RINA)				RDEČ KRAŠKI GRM		PRVI DEL BIBLIJE, PENTATEVH		SKALA V MORJU
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC EFRON				IZOBRAŽENJE				
PREBIVALKE IRANA				NORAH JONES				ŽENA JUANA PERONA
ZNAK ZA DELJENJE BESED								RAVEN SVET, RAVNINA

Koronahumor

Poleg grozljivih števil in svaril na račun pandemije koronavirusa ljudje najdejo tudi smisel za humor. Nenazadnje je smeh pol zdravja (druga polovica pa je izolacija) in pogosto so prav vici tisti, ki nam pomagajo v težkih časih in dvigujejo moralo.

Novi koronavirus ni hec, a epidemija in posledična karantena oz. izolacija je rodila številne šale na račun posledic virusa. Koronski humor na kupu zbira Slovenski etnografski muzej, ki jih je doslej zbral že več kot 450.

Najboljši vici na temo koronavirusa po izboru uredništva:

- Romeo, kdaj se vidiva?... Julija!
- Nikoli si nisem mislila, da bo prišel čas, ko me bo med sprehodom po gozdu bolj strah, da srečam človeka kot pa medveda.
- Mama mi je ves čas govorila, da ne bo nič iz mene, če bom cele dneve poležaval na kavču. A poglejte me sedaj ... rešujem svet!
- Osnovna šola, pouk na daljavo, kemija, domača naloga: Kaj veš o Marie Curie? Odgovor učenke: Pravilno se napiše Mariah Carey.
- Pol ure že izobražujem doma svojega sina. Predlagam, da so učitelji od sedaj naprej plačani po 10.000 € na mesec.
- Babica je zmeraj rekla: »Nobeden te ne bo plačal, če boš samo sedel in po nosu vrtal.« Ni imela prav. Danes delam v testnem centru.
- Letos pust odpade zaradi mask.
- Kaj počneš? Barvam lase. A sama? Ne, frizerka je tu. A na črno? Ne, na blond.
- Celo življenje so mi govorili, naj bom pozitiven. Zdaj ko sem, se me pa vsi izogibajo.
- Leto 2022. 6x cepljeni in 8x cepljeni sta se na smrt skregala, ker je 8x cepljeni rekel 6x cepljenemu, da je proticepilec.
- Sinček pravi mami: »Trikrat na teden ponavljam test, pa sem še vedno negativen.«
- Prvič v zgodovini človeštva lahko bolezen, ki je nimamo, prenesemo na nekoga, ki je proti njej cepljen.
- Brez maske, necepljena in kljub temu zdrava! Katere dokaze o čarovništvu še rabimo?

vir: Slovenski etnografski muzej

Darovalci

V skupnem znesku **330,00 eur** so za časopis v času od 16. 9. do 31. 12. 2021 prostovoljno prispevali: Bašin Dušan, Bergoč Zdenka, Božič Mario, Brenčič Marija, Černe Jožef, Jug Milojka, Klančič Varja, Kodermac Jordan, Pogelšek Ines, Srebrnič Anton, Stantič Andreja, Žnidarčič Matjaž.

Vnaprej se opravičujemo za morebitne napake pri vnosu darovalcev.

V kolikor ste v tem obdobju darovali za časopis, pa niste na seznamu, nas prosimo obvestite.

Hvala za razumevanje.

Izdaja: KS Solkan

Zarja: Jana Herega, predsednica KS Solkan

Urednica: Svetlana Bušen

Uredniški odbor: Jana Herega, Tomaž Černe, Jožef Leban, mag. Darinka Kozinc, dr. Branko Marušič, Boža Hvala, Joško Markič

Jezikovni pregled: Svetlana Bušen

Tisk in oblikovanje: Grafica Goriziana – Gorica

Naklada: 1.400 izvodov – februar 2022

UPN QR - potrdilo

Ime plačnika: _____

Koda QR:

IBAN plačnika: _____ Polog Divig

Referenca plačnika: _____

Ime, ulica in kraj plačnika: _____

Namen in rok plačila: _____

PRISPEVEK ZA ČASOPIS

Znesek: EUR

IBAN in referenca prejemnika: _____

SI56 0128 4645 0831 390

Koda namena: OTHR Namen plačila: PRISPEVEK ZA ČASOPIS

IBAN prejemnika: _____

SI56 0128 4645 0831 390 UPN

Referenca prejemnika: _____

SI00 1001

Ime, ulica in kraj prejemnika: _____

KS SOLKAN

TRG J. SREBRNIČA 7

SOLKAN

Podpis plačnika (neobvezno žig): _____

Ime prejemnika: _____

KS SOLKAN

TRG J. SREBRNIČA 7

SOLKAN

Obvestilo

Naslednja številka 1001 solkanskega časopisa bo izšla junija 2022. Članke in fotografije oddajte najkasneje do 1. junija na e-naslov: svetlanaplesnicar@gmail.com. Besedil, ki niso v elektronski obliki, ne bomo sprejemali. Slike oddajte ločeno v jpg formatu. Navedite tudi vsebino slike in ime avtorja fotografije. Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi tako po obsegu (do 7000 znakov s presledki) kot po izrazu. V 1001 solkanskem časopisu se proti plačilu v skladu s sprejetim cenikom objavljajo tudi oglasna sporočila pod pogoji, navedenimi v ceniku.

ISSN 2335-4143

